

Slik er det i Larvik 2024

- et helhetlig kunnskapsgrunnlag over mulighets -og utfordringsbildet for Larvik kommune

Innledning

Formål og Betydning

Hvorfor er kunnskapsgrunnlaget viktig?

Hvordan støtter kunnskapsgrunnlaget opp om helhetlig planlegging?

Oppbygging av kunnskapsgrunnlaget

Nasjonale overordnede forventninger

Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging 2023–2027

Regjeringens perspektivmelding 2024

Kommuneproposisjonen 2023-2024

Vestfoldplanen - regional planstrategi

Lokalkunnskap (ståstedsanalysen 2023)

Leve og bo i Larvik - den livskraftige kommunen

Demografiske forhold: befolkningssammensetning og utvikling

Alderssammensetning og prognoser

Demografiutvikling:

Innflytting og befolkningsvekst

Sosial ulikhet og utenforskap

Stønadsmottakere og barn som bor i husholdninger med vedvarende lav inntekt

Helseulikheter og psykisk helse

[Nærmiljøsatsing](#)

[Frivillighet](#)

[Boligsosiale forhold](#)

[Boligreserve og boligutvikling](#)

[Nasjonale føringer innen innsatsområdet](#)

[Lokale føringer](#)

[Den helhetlige innsatstrappa - forebygging og tidlig innsats innen helse og omsorg](#)

[Skape i Larvik - den verdiskapende kommunen](#)

[Arbeidsmarked](#)

[Utdanningsnivå i kommunen](#)

[Kompetansebehov](#)

[Næringsutvikling](#)

[Sentrumshandel](#)

[Overordnet arealstrategi](#)

[Tilgang på rette næringsarealer](#)

[Mobilitet](#)

[Energi](#)

[Økonomiske sårbarheter for verdiskaping](#)

[Kommuneøkonomi](#)

[Nasjonale føringer innen innsatsområdet](#)

[Møte framtida i Larvik - den motstandsdyktige kommunen](#)

[Klima og miljømessige utfordringer](#)

[Klimarisiko](#)

[Klimagassutslipp og klimatilpasning](#)

[Miljø og biologisk mangfold](#)

[Vann -og matsikkerhet](#)

[Vern av natur og arealnøytralitet](#)

[Sikkerhet og beredskap - vår robusthet](#)

[Beredskap mot natur -og menneskeskapte kriser](#)

[Globale konflikter og lokal uro](#)

[Tillit og beredskap](#)

[Teknologiske trusler og tiltak](#)

[Nasjonale føringer innen innsatsområdet](#)

[Regionale føringer](#)

[Samarbeide i Larvik - den samskapende kommunen](#)

[Omstilling i samfunnet - en felles innsats](#)

[Omstilling i Larvik som organisasjon](#)

[Samskaping](#)

[Nasjonale føringer](#)

Innledning

Formål og Betydning

Dette helhetlige kunnskapsgrunnlaget setter rammene for Larvik kommunes samfunnsdel i kommuneplanen 2024-2040. Kunnskapsgrunnlaget gir en oversikt over de demografiske, sosiale, økonomiske, teknologiske, miljømessige og sikkerhetsrelaterte forholdene som påvirker kommunen. Det sikrer at beslutninger og prioriteringer i kommuneplanen baseres på grundige analyser og innsikter.

Hvorfor er kunnskapsgrunnlaget viktig?

Kunnskapsgrunnlaget er avgjørende for å kunne planlegge og utvikle Larvik på en bærekraftig og inkluderende måte. Ved å forstå nåværende og framtidige utfordringer og muligheter, kan kommunen ta bedre beslutninger som fremmer sosial rettferdighet, økonomisk vekst, miljøvern og robust beredskap. Det sikrer også at kommunen kan tilpasse seg fremtidige endringer og behov, og at alle innbyggere har tilgang til nødvendige tjenester og ressurser.

Hvordan støtter kunnskapsgrunnlaget opp om helhetlig planlegging?

Dette kunnskapsgrunnlaget er strukturert rundt de samme innsatsområdene som overordna planstrategi og samfunnsdelen i kommuneplanen, for å sikre konsistens og relevans. Hvert kapittel gir innsikt i utfordringer og muligheter innen de respektive innsatsområdene. Vurderingen av hva som er de viktigste funn i kunnskapsgrunnlaget er oppsummert i både kommuneplanens samfunnsdel og i overordna planstrategi. På denne måten kan kommunen sikre at planene er realistiske, gjennomførbare og i tråd med innbyggernes behov og ønsker.

Oppbygging av kunnskapsgrunnlaget

Utvikling og utfordringer i dag og framover er delt inn i tre innsatsområder. Under hvert innsatsområde presenteres relevant oversikt over de generelle utviklingstrekkene, mulighetene og utfordringene som kommunen står overfor.

Leve og bo i Larvik - den livskraftige kommunen: Dette kapittelet dekker demografiske forhold, sosial ulikhet, psykisk helse og boligsosiale forhold, og hvordan disse påvirker folkehelsen i kommunen.

Skape i Larvik - den verdiskapende kommunen: En analyse av næringslivet, teknologisk utvikling, arbeidsmarkedet, ressurser og økonomiske sårbarheter, samt muligheter for økonomisk vekst og utvikling.

Møte framtida i Larvik - den motstandsdyktige kommunen: Klimaendringer, klimarisiko, klimagassutslipp, tap av biologisk mangfold, forurensning og arealforvaltning, sikkerhet og beredskap, cybersikkerhet, og hvordan kommunen kan styrke sin robusthet mot naturbaserte og menneskeskapte kriser.

Nasjonale overordnede forventninger

Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging 2023–2027

De nasjonale forventningene til regional og kommunal planlegging for 2023–2027 legger vekt på bærekraftig utvikling med fokus på klima, miljø og sosial inkludering. Kommunene forventes å legge til rette for grønn omstilling, vekst i hele landet, og tilpasset tjenesteyting i møte med demografiske endringer. Overordna planverk i kommunen bør fremme livskraftige lokalsamfunn, bedre ressursutnyttelse og redusert utenforskap. Kommunene skal bruke handlingsrommet i plan- og bygningsloven til effektiv planlegging som støtter disse prioriteringene.

All arealplanlegging skal ta hensyn til natur ved å minimere tap av natur, ivareta viktig naturmangfold, sikre intakte økosystemer, sikre økologiske sammenhenger og viktige funksjonsområder på land og i sjø og hindre nedbygging av karbonrike arealer som f.eks. myr og våtmark som tar opp og lagrer mye karbon.

Kommunene skal gjennom planlegging og øvrig myndighets- og virksomhetsutøvelse stimulere til, og bidra til reduksjon av klimagassutslipp, mer effektiv energibruk, miljøvennlig energiomlegging og bidra til at samfunnet forbedres og tilpasses klimaendringene (klimatilpasning). Det er viktig at kommunene er med på å redusere tap av natur. I den forbindelse er det viktig å ta vare på gammel naturskog, myrer, våtmarker, elvebredder, bekker og skog over tregrensen som fungerer som karbonlager og som kan redusere konsekvensene av klimaendringene.

Regjeringens perspektivmelding 2024

Hovedutfordringer mot 2060

Perspektivmeldingen 2024 belyser de langsiktige utfordringene norsk økonomi står overfor frem mot 2060. Dokumentet fremhever tre hovedutfordringer:

Kamp om arbeidskraften: Befolkningssammensetningen vil endre seg betydelig, med en sterk økning i antall eldre. Dette skaper økt konkurranse om arbeidskraften, særlig innen helse- og omsorgssektoren, samtidig som antallet personer i yrkesaktiv alder stagnerer. Lav fødselsrate og en aldrende befolkning vil føre til økt forsørgerbyrde.

Behov for omstilling: Norsk økonomi må tilpasse seg endringer som følge av geopolitiske spenninger, klimaendringer, og en gradvis nedgang i petroleumsaktiviteten. Det forventes behov for økt investering i forsvar og sikkerhet, samt en omfattende omstilling mot et lavutslippssamfunn.

Fortsatt god fordeling: Bevaring av små forskjeller og stabil tilgang på velferdstjenester er avgjørende. Økt aldring og behov for omsorg vil utfordre den økonomiske balansen, samtidig som det er nødvendig å sikre rettferdighet mellom generasjonene.

Regjeringens strategi for å møte disse utfordringene fokuserer på tre hovedområder:

Øke sysselsettingen: Regjeringen legger vekt på å få flere i jobb, særlig gjennom å mobilisere eldre, innvandrere, og personer på uføretrygd til å delta i arbeidslivet. Det er også et mål å redusere sykefravær og å øke andelen som arbeider heltid.

Løsning av oppgavene smartere: Effektiv ressursbruk i offentlig sektor, særlig innen helse og omsorg, er essensielt. Dette innebærer blant annet bedre bruk av teknologi og forbedret arbeidsfordeling.

Ansvarlig økonomisk politikk: Regjeringen vektlegger en økonomisk politikk som sikrer rettferdig fordeling over tid. Dette inkluderer å opprettholde bærekraftige offentlige finanser, der inntekter og utgifter balanseres for å unngå økt gjeldsbyrde for fremtidige generasjoner.

Langsiktige økonomiske utsikter

Fremskrivingene i meldingen viser at uten justeringer vil det oppstå et betydelig finansieringsgap i offentlige finanser innen 2060. For å opprettholde dagens velferdsnivå, kreves det enten reduserte utgifter eller økte inntekter, gjennom blant annet økt arbeidsdeltakelse og mer effektiv offentlig ressursbruk.

Internasjonale og klimatiske rammer

Internasjonalt sett står Norge overfor utfordringer som følge av økte geopolitiske spenninger og klimaendringer. Verden er i ferd med å omstille seg til et lavutslippssamfunn, og Norge må tilpasse seg disse globale endringene, både for å sikre økonomisk stabilitet og for å bidra til internasjonale klimamål.

Kommuneproposisjonen 2023-2024

Kommuneproposisjonen har flere implikasjoner for Larvik kommune. Den påvirker de økonomiske rammene, særlig gjennom endringer i inntektssystemet som endrer kommunens skatteinntekter og tilskudd. Larvik må tilpasse sin fremtidige planlegging til forventede demografiske endringer og økte krav til tjenesteyting, samtidig som vi må fokusere på bærekraftige løsninger og innovasjon for å møte økonomiske og strukturelle

utfordringer. Proposisjonen legger også vekt på utgiftsutjevning som vil være relevant for ressursfordeling i Larvik.

Vestfoldplanen - regional planstrategi

Vestfoldplanen, regional planstrategi for Vestfold 2024-2028, gir en overordnet retning for samfunnsutviklingen i fylket og er svært relevant for arbeidet med kommuneplanens samfunnsdel for Larvik. Planen har tre hovedmål:

1. Vestfold er et inkluderende fylke med høy samfunnsdeltakelse
2. Vestfold er et attraktivt fylke som tilrettelegger for høy verdiskaping
3. Vestfold er et fylke som tar vare på naturen Oslofjorden og klima

Fylkesmålene videreføres i våre lokale innsatsområder: Bo og leve i Larvik. Skape i Larvik og Møte framtida i Larvik.

Temaer som gis plass i Vestfoldplanen:

Bærekraft og samarbeid: Viktigheten av de tre bærekraftsdimensjonene: sosial, miljømessig og økonomisk bærekraft understrekes. Larvik kommune vil integrere bærekraftsdimensjonen i sin samfunnsplanlegging for å sikre en helhetlig og bærekraftig utvikling.

Medvirkning og inkludering: Betydningen av bred medvirkning fra kommuner, statlige organer og lokalsamfunn fremheves. For Larvik er det essensielt å sikre at samfunnsdelen er godt forankret blant innbyggerne og ulike interessegrupper gjennom omfattende medvirkningsprosesser.

Samfunnssikkerhet og beredskap: Samfunnssikkerhet og beredskap er sentrale elementer i høringsutkastet til Vestfoldplanen. Larvik kommune vil fokusere på å utvikle robuste beredskapsplaner og styrke samarbeidet mellom ulike aktører for å håndtere både naturbaserte og menneskeskapte kriser.

Arealforvaltning og miljøvern: Bærekraftig arealforvaltning og vern av naturressurser vektlegges. Larvik vil prioritere å balansere vekst og vern i sin overordna arealstrategi og i arealplanlegging.

Økonomisk utvikling og verdiskaping: Vestfoldplanen setter mål for økt verdiskaping og arbeidsplassutvikling. I samfunnsdelen for Larvik vil vi fremme innovasjon, økt næringsvirksomhet og utviklingen av attraktivt miljø for både bedrifter og innbyggere, for å sikre økonomisk og bærekraftig utvikling.

Vestfoldplanens fylkesmål og hovedmål tar for seg sentrale utfordringer og muligheter innen sosial, økonomisk og miljømessig bærekraft som er like gjeldende for Larviksamfunnet:

Utfordringer:

Sosial bærekraft:

Vestfold har en aldrende befolkning og økende utenforskap. Mange står utenfor arbeidslivet, spesielt unge og innvandrere, og det er betydelig sosial ulikhet i helse og livskvalitet.

Andelen som ikke fullfører videregående skole er høy, og mange barn lever i husholdninger med vedvarende lav inntekt. Dette skaper store utfordringer for inkludering og samfunnsdeltakelse.

Økonomisk bærekraft:

Fylket har lav verdiskaping sammenlignet med andre regioner, og det er mangel på relevant arbeidskraft innen viktige sektorer som helse, bygg og anlegg. Samtidig er energiforsyningen begrenset, noe som kan hemme fremtidig næringsutvikling.

Miljømessig bærekraft:

Vestfold sliter med å nå sine klimamål, og Oslofjorden er under stort press fra forurensning og overutbygging. Klimaendringer øker også fylkets sårbarhet, med hyppigere ekstremvær som påvirker både infrastruktur og naturverdier.

Muligheter:

Sosial bærekraft:

Vestfold har et godt grunnlag for å øke samfunnsdeltakelsen gjennom tiltak som bedrer gjennomføringsgraden i utdanning, styrker lærlingeplasser og fremmer inkludering i arbeidslivet. Frivillighet og kulturliv gir også viktige arenaer for økt deltagelse og redusert utenforskap.

Økonomisk bærekraft:

Fylket har potensial for økt verdiskaping gjennom satsing på både teknologibaserte næringer og sektorer med lavere kompetansekrav, som reiseliv, varehandel og logistikk. Det finnes også gode muligheter for økt bruk av forskning og innovasjon.

Miljømessig bærekraft:

Vestfold kan bedre klimaregnskapet gjennom effektiv arealforvaltning, økt satsing på fornybar energi og utvikling av mobilitetsløsninger som reduserer bilbruk. Tiltak for å bevare naturressurser, hindre nedbygging av dyrket mark og forbedre vannkvaliteten i Oslofjorden er også sentrale.

Fylkesmålene og utfordrings/mulighetsbildet skissert i Vestfoldplanen gir rammer og retningslinjer som vi vil følge opp og tilpasse samfunnsdelen til kommuneplanen. Dette sikrer at våre planer er i tråd med regionale mål og bidrar til en helhetlig utvikling av fylket.

Lokalkunnskap ([ståstedsanalysen](#) 2023)

Arealeffektivisering og strukturtiltak

Vi har et vedlikeholdsetterslep på ca. 1,2 milliarder kroner de neste fire årene. Omtrent halvparten av dette gjelder skolebygg. I tillegg har vi økte utgifter til strøm i alle bygg, noe

som påvirker driftsrammene og resultatene til alle tjenesteområdene. Effektiv arealbruk og gjennomtenkte strukturtiltak vil kunne redusere utgiftene våres innen vedlikehold, strøm, renhold og forsikringer. Total kommunalt eid byggmasse for formåls- og administrasjonsbygg har ligget likt i flere år, utgiftsøkningen kommer av driftsutgiftene og manglende økonomiske muskler til å komme ajour med vedlikeholdsbehovet.

Innen kommunal næringsvirksomhet har vi gode inntekter. Som et ledd i arealeffektiviseringen har vi et mulig potensial i å vurdere utleie av formålsbygg og administrasjonsbygg.

Kommunale boliger til utleie

Vi har også et stort og økende behov for kommunalt disponible boliger til utleie (omsorgsboliger, boliger til flyktninger og økonomisk vanskeligstilte m.m.). Sammenligner vi dette behovet med økningen i antall unge som får stønader fra NAV, kan vi forvente at behovet for kommunale leieboliger ikke vil bli mindre i årene framover. For å redusere eventuell fortsatt økning her vil det være avgjørende med effektiv forebygging.

Forebygging

Oppvekst

Vi har en økning i antall elever i 10. trinn som får spesialundervisning (økning på 0,8% fra 2022). Ser vi dette i sammenheng med økningen i mobbetall og nedgang i trivsel for samme trinn, i tillegg til en nedgang i lese- og regneferdigheter for både 10. og 8. trinn, kan det tyde på at vi har behov for å forsterke forebyggende innsats for å forhindre en framtidig økning i ungt utenforskap.

Ser vi nærmere på de yngre har vi en økning i utgifter i barnehagens styrkede tilbud til førskolebarn grunnet blant annet økning i antall spesialvedtak. Barnehagene har et bevisst forhold til økningen og jobber aktivt for å redusere utfordringen.

Vi har relativt store utgifter til barn plassert av barnevernet. Vi har også en økning i antall undersøkelser innen barnevernet, noe som har resultert i at flere barn det er knyttet bekymringer til fanges opp (347 barn mottok hjelpetiltak i 2023, en økning på 32 barn). Det er positivt at flere fanges opp, men en sterkere innsats innen forebygging vil kunne bidra til at flere barn og unge har en god oppvekst, samtidig som det vil redusere utgiftene til noen av de mest ressurskrevende tjenestene våre på sikt.

Pleie og omsorg

Innen pleie og omsorg bruker vi mindre på hjemmetjenester og mer på institusjonstjenester. Det er flere tiltak som er igangsatt for å dempe presset på institusjonstjenester og øke bruken av hjemmetjenester og andre mindre ressurskrevende tjenester. Morgendagens hjemmetjenester, Flere under samme tak og implementeringen av Tjenesteguiden, er eksempler på innsatsområder det jobbes bevisst med for langsiktige effekter.

Beredskap

Vi ligger noe under gjennomsnittet i KOSTRAgruppe 11 i utgifter til forebygging og til beredskap av branner og andre ulykker samtidig som vi ligger høyere på antall boligbranner og på antall utrykninger til branner og andre utrykninger. Ved å satse på forebygging vil vi med tiden kunne snu dette til fordel for innbyggere, de ansatte og senke de økonomiske rammene.

Økonomi og behovsanalyse fra Telemarksforskning (2022)

Analysene viser at kommunen på de sentrale tjenesteområdene samlet sett, hadde merforbruk i forhold til økonomiske rammebetingelser i 2022.

– Områdene grunnskole, kommunehelse, barnehage og barnevern peker seg ut med merforbruk.

- Vi har også sett på ressursbruken i Larvik opp mot aktuelle sammenligningskommuner og gjennomsnittet for KOSTRA-gruppe 11. Sammenligningene harmonerer med funnene i analysen av kommunens ressursbruk sammenholdt mot de økonomiske rammebetingelsene.
- På andre utvalgte tjenesteområder var andel ressursbruk om lag på nivå landet for øvrig i 2022.
- Nøkkeltallene på finans viser at Larvik hadde lavere netto driftsresultat, lavere nivå på disposisjonsfond og høyere gjeldsgrad enn landet for øvrig i 2022.

Leve og bo i Larvik - den livskraftige kommunen

Demografiske forhold: befolkningssammensetning og utvikling

Alderssammensetning og prognoser

I andre kvartal 2024 var vi 48 693 innbyggere i Larvik kommune¹.

Fra 2019 – 2024 økte folketallet i Larvik med 3,4 % eller 1608 innbyggere. Veksten har vært særlig sterk i 2022 og 2023, men er så langt noe svakere i 2024. Kommunen har hatt fødselsunderskudd, men nettoinnflytting og nettoinnvandring over mange år².

I årene fremover vil alderssammensetningen i befolkningen endre seg mye. Ifølge hovedalternativet i SSBs befolkningsframskrivninger³ vil antall personer over 80 år i Larvik mer enn fordobles fra 2023 til 2050, fra 2616 personer til 6617 personer.

[Demografianalysen](#) (2022) viser prognosene for demografiutviklingen i Larvik. Prognosene kan hjelpe oss med å se trender av utviklingen og hvilke tjenester som kan øke i omfang og hvilke tjenester hvor etterspørselen vil bli redusert.

Demografiutvikling:

	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033
0 - åringer	367	399	395	394	397	399	403	405	409	413	416
Barnehage (1-5 år)	2 320	2 237	2 210	2 144	2 174	2 156	2 155	2 162	2 175	2 191	2 207
Grunnskole (6-15 år)	5 398	5 386	5 292	5 233	5 093	5 029	4 981	4 945	4 924	4 864	4 811
Videregående (16-19 år)	2 257	2 189	2 233	2 287	2 299	2 307	2 241	2 163	2 081	2 065	2 071
Voksne (20-66 år)	28 180	28 062	28 059	27 984	28 000	27 985	28 006	28 040	28 070	28 075	27 997
Eldre (67-79 år)	7 108	7 275	7 334	7 464	7 468	7 503	7 557	7 627	7 697	7 720	7 795
Eldre (80-89 år)	2 113	2 199	2 371	2 527	2 752	2 930	3 090	3 216	3 334	3 509	3 672
Eldre (90 år og eldre)	503	512	509	522	529	564	599	632	657	666	690
Total	48 246	48 259	48 403	48 555	48 712	48 873	49 032	49 190	49 347	49 503	49 659

Prognose type : Middels nasjonal vekst

Den største utfordringen i demografiutviklingen er at vi blir færre i arbeidsfør alder (20-66) samtidig som vi blir betydelig mange flere eldre. Forsørgerbyrden øker i årene framover. Forsørgerbyrde i et demografisk perspektiv handler om forholdet mellom den yrkesaktive delen av befolkningen og de som er avhengige av støtte, som barn, unge og eldre. Når en

¹ <https://www.ssb.no/kommunefakta/larvik>

² <https://www.ssb.no/statbank/table/06913> og <https://www.ssb.no/statbank/table/09588>

³ <https://www.ssb.no/statbank/table/13600>

befolkning vår eldes, vil andelen eldre øke, noe som kan føre til en tyngre forsørgerbyrde for samfunnet. Dette betyr at færre yrkesaktive må bære kostnadene for flere pensjonister og personer utenfor arbeidslivet. Forsørgerbyrden gir derfor en indikasjon på hvordan samfunnets ressurser må fordeles for å ivareta både unge og eldre, samt hvordan man må tilpasse velferdstjenester og arbeidsmarkedet i fremtiden.

Slik dagens inntektssystem for kommunene fungerer, har den store andelen av befolkningen utenfor arbeidslivet direkte negative konsekvenser for Larvik kommunes inntektsgrunnlag. Nye satsinger og ny politikk bør ha som hovedmålsetning å redusere arbeidskraftsbehovene i kommunale tjenester og tilrettelegge og videreutvikle Larvik som attraktivt bo -og arbeidsmarked i regionen.

Innflytting og befolkningsvekst

Larvik kommune har hatt en sterk befolkningsutvikling de siste årene. I henhold til SSBs hovedalternativ skal Larvik kommune ha en befolkning på 48 712 personer i 2027. Allerede ved utløpet av andre kvartal 2024 var Larviks befolkning på 48 693 personer, altså er vi allerede omtrent der SSBs prognoser tilsier at vi først skal være i 2027. Veksten er vesentlig sterkere enn prognosene for kommunen.

I 2023 var over 50% av de som flyttet til Larvik fra andre steder i landet under 30 år (53%).

	Innflyttinger 2023
Alle aldre	1979
0-5 år	142
6-17 år	192
18-29 år	713
30 år eller eldre	932
Sum under 30 år	1047
Andel under 30 år (%)	53

I sum flyttet 334 barn og unge til Larvik (0 til 17 år). Samtidig flyttet 244 ut, noe som ga en positiv flyttebalanse på 90 barn og unge i fjor. Av disse var 49 mellom 0 og 5 år gamle.

Over de to seneste årene har innenlandsk tilflytting gitt et "overskudd" på 228 barn og unge i alderen 0 - 17 år, hvorav 137 er mellom 0 og 5 år gamle.

Tilflytningsoverskuddet i sistnevnte aldersgruppe har mer enn utjevnet fallet i barnefødsler (- 38 over de to siste årene). Det er derfor svært viktig at Larvik fortsetter å prioritere arbeidet med å tiltrekke seg nye tilflyttere i årene som kommer.

Sosial ulikhet og utenforskap

Larvik står overfor utfordringer knyttet til sosial ulikhet og utenforskap, spesielt når det gjelder utdanningsnivå og deltakelse i arbeid og utdanning.

Stønadsmottakere og barn som bor i husholdninger med vedvarende lav inntekt

Andelen som bor i husholdninger med vedvarende lav inntekt, er høyere enn i landet som helhet. Vedvarende lav husholdningsinntekt vil si at den gjennomsnittlige inntekten i en treårsperiode er under 60 prosent av median husholdningsinntekt i Norge⁴.

Larvik har flere som mottar sosial støtte i alderen 20-66 år enn både fylket og landet forøvrig⁵.

Helseulikheter og psykisk helse

Helseulikheter og psykisk helse henger ofte sammen, der sårbare grupper er mer utsatt for dårligere psykisk helse. Sosiale og økonomiske forhold som inntekt, utdanning og boligforhold påvirker både tilgangen til helsetjenester og risikoen for psykiske lidelser. Vår overordna planlegging bør derfor fokusere på tiltak som reduserer slike ulikheter, fremmer sosial inkludering og sikrer likeverdige helse- og omsorgstilbud for alle⁶. Dette bidrar til bedre folkehelse og reduserer samfunnskostnader knyttet til utenforskap.

Eldre med lav utdanning og inntekt har flere sykdommer og helseplager, og også kortere forventet levealder enn de med høy utdanning og inntekt. Eldre med dårlig helse, dårlig økonomi og lite sosial kontakt har lavest livskvalitet.

I oppdatert [oversikt over folkehelseutfordringer for Larvik 2023](#) er sosial ulikhet, psykisk helse og demografiutfordringer våre viktigste utfordringer å jobbe for å redusere framover.

Nærmiljøetsatsing

Kommunen skal legge til rette for og styrke den økonomiske og sosiale verdiskapingen i nærmiljøene. Frivillig sektor er en viktig aktør i dette arbeidet, da deltakelse der er en kanal for engasjement, innflytelse og samfunnsdeltakelse. Gjennom samskaping kan kommunen møte økende folkehelse- og velferdsutfordringer. Det handler om å utløse innbyggerkraften gjennom å involvere og samskape med innbyggerne, om tjenester, og om å møte og tilrettelegge for initiativ fra sivilsamfunnet.

Frivillighet

Frivilligheten i Larvik er en sentral del av lokalsamfunnet og omfatter alt fra idrettslag og kulturorganisasjoner til omsorgstiltak og lokale initiativer. Larvik har en sterk frivillighetskultur med høy deltakelse blant innbyggerne. Dette bidrar til sosialt fellesskap, styrking av lokaldemokrati og økt livskvalitet. Kommunen samarbeider tett med frivillige organisasjoner for å skape inkluderende aktiviteter og møteplasser, og frivillig innsats er en viktig ressurs i

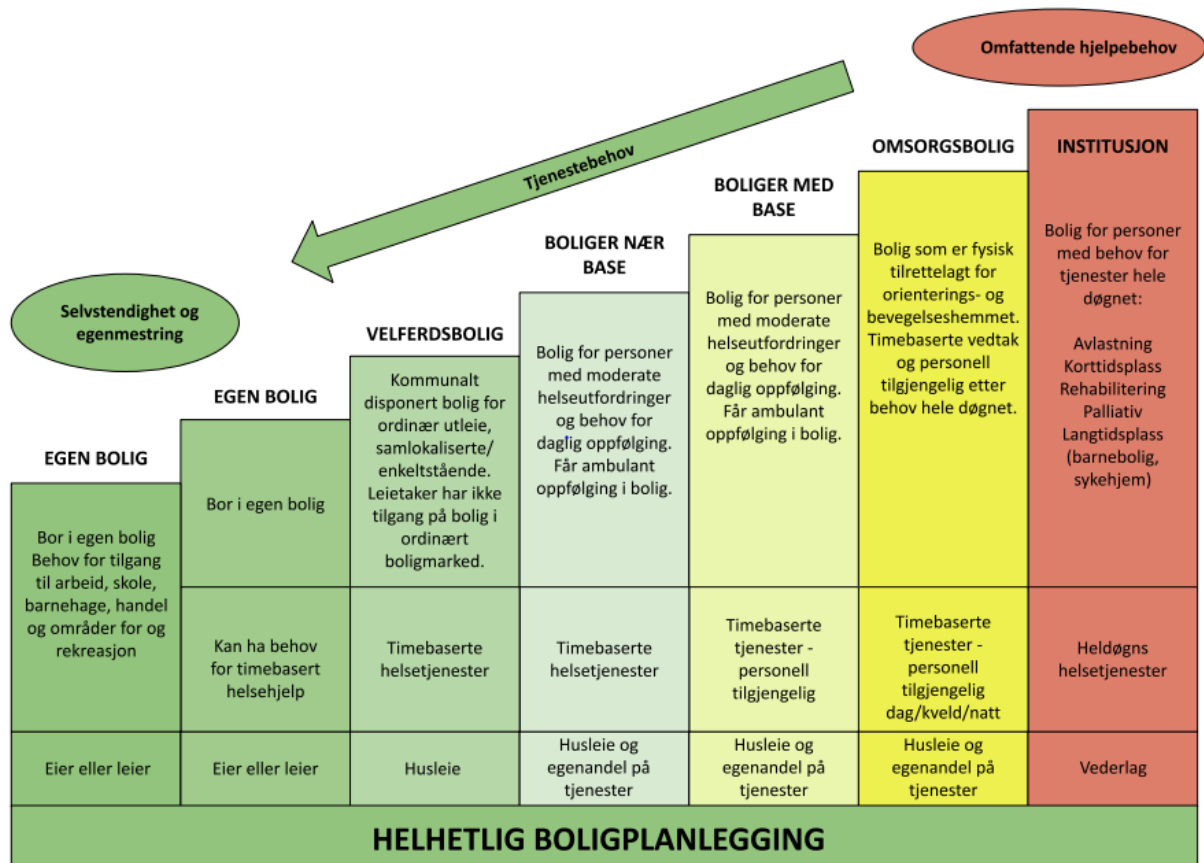
⁴ <https://www.fhi.no/he/folkehelse/folkehelseprofil/> Larvik 2024

⁵ <https://www.fhi.no/he/folkehelse/folkehelseprofil/> Larvik 2024

⁶ <https://www.helsedirektoratet.no/tema/sosial-ulikhet-i-helse/utjevning-av-sosial-ulikhet-i-kommunene>

både sosialt og kulturelt arbeid i Larvik. I 2020 tilsvarte frivillig arbeid i Norge 142 000 årsverk, med en samlet verdiskaping på 78 milliarder kroner⁷.

Boligsosiale forhold

Boligpolitikken skal balansere mellom prognoser basert på dagens befolkningssammensetning, og ambisjoner mot en ønsket samfunns- og befolkningsutvikling. Innsatsen skal omfatte alt fra boligutvikling som kan styrke kommunen som attraktiv bokommune, til boligformer som er tilrettelagt for omfattende tjenestetilbud. Demografiutviklingen tilsier at det vil være behov for flere mindre boliger innenfor avgrensede områder slik at folk kan bo lengst mulig i eget hjem, og slik at kommunens tjenester kan leveres så effektivt som mulig.

Boligreserve og boligutvikling

Larvik kommune har en stor boligreserve. Med boligreserve menes arealer som er avsatt til framtidig boligbygging på kommuneplannivå, arealer som er under regulering eller ferdig regulert men ikke realisert, og arealer avsatt til transformasjon (i hovedsak Larvik by). Per februar 2022 er reserven på om lag 8 000 boliger, der Martineåsen alene utgjør 2 500 boliger. Rundt regnet bygges det om lag 200-300 boliger pr. år i Larvik, som tilsier at nåværende reserve kan dekke boligbehovet i mange år framover. Reservene omfatter et stort mangfold av boligtyper - både eneboliger, rekke- og kjedehus og leiligheter.

⁷ <https://www.frivillighetnorge.no/fakta/n%C3%B8kkelfakta-om-frivillighet>

Nasjonale føringer innen innsatsområdet

[Meld. St. 19 \(2023–2024\) - Profesjonsnære utdanninger over hele landet](#)

Lærere, ingeniører og helse- og sosialfaglig personell har nøkkelroller for velferd og verdiskaping i det norske samfunnet. Framover vil de møte et arbeidsliv i stor endring. Vi trenger at flere utdanner seg til disse profesjonene, og at utdanningene blir mer profesjonsnære.

[Meld. St. 9 \(2023–2024\) - Nasjonal helse- og samhandlingsplan 2024–2027](#)

Behov for å ruste den samlede helse- og omsorgstjenesten for framtiden og hovedutfordringene den står overfor: Tilgang på nok personell, for dårlig sammenheng mellom tjenestene, og likeverdig tilgang på helse- og omsorgstjenester.

[NOU 2023: 4 - Tid for handling: Personellet i en bærekraftig helse- og omsorgstjeneste](#)

Det har blitt et merkbart større press på personellet i helse- og omsorgstjenestene de seneste årene. Demografiutviklingen øker etterspørselen etter helsepersonell og stopper samtidig personellveksten. Helsepersonellkommisjonen vurderer at helse- og omsorgstjenestenes andel av samfunnets totale arbeidsstyrke ikke kan øke vesentlig. Fordi personell allerede er et knapphetsgode, og i enda større grad vil være det fremover, må helse- og omsorgstjenesten bruke personellet og deres kompetanse mye mer effektivt enn før. Det blir færre ansatte per pasient. Digitalisering og bruk av velferdsteknologi beskrives som nødvendige tiltak for å håndtere både økende etterspørsel etter tjenester og behovet for å frigjøre ressurser til de mest krevende pasientene.

Helsepersonellkommisjonen opplever et økende sprik mellom forventningene i befolkningen knyttet til omfang, kvalitet og utbredelse av helse- og omsorgstjenestene, og tjenestenes mulighet til å møte forventningene, som følge av personellmessige og finansielle begrensninger. Dette skaper frustrasjon blant alle involverte.

Figur 1.4 Tiltaksområder for løsninger av personellutfordringene

[Meld. St. 18 \(2020–2021\)](#)

[Oppleve, skape, dele — Kunst og kultur for, med og av barn og unge](#)

Alle barn og unge skal få medvirke i kunst- og kulturpolitikken, at alle barn og unge skal få sjansen til å vere med på kunst- og kulturtilbudene de er interesserte i, og at kunsten og kulturen som blir laga for barn og unge er av høy kvalitet. Kulturskolen og Den kulturelle skolesekken er sentrale virkemiddel for å nå disse måla.

[Rom for deltakelse - Regjeringens kulturfrivillighetsstrategi \(2023-2025\)](#)

Folk skal ha tilgang til kunst og kultur, uavhengig av hvem de er og hvor de bor, og at alle skal ha mulighet til å engasjere seg og ta ansvar for kulturmiljø. Barn og unge skal ha mulighet til å delta i kulturfrivilligheten.

[Meld. St. 24 \(2022–2023\) - Fellesskap og meistring](#)

Et aldersvennlig samfunn preget av åpenhet, trygghet og fellesskap. Fire innsatsområder: Levende lokalsamfunn, boligtilpasning og planlegging, kompetente og myndiggjorte medarbeidere og trygghet for brukere og støtte til pårørende. Mål: å bidra til at eldre kan bo trygt hjemme, og at behovet for helse- og omsorgstjenester blir utsatt gjennom bedre planlegging, styrket forebygging og mer målrettede tjenester.

[Meld. St. 23 \(2022–2023\) - Opptrappingsplan for psykisk helse \(2023–2033\)](#)

Tre innsatsområder: Helsefremmende og forebyggende psykisk helsearbeid, gode tjenester der folk bor og tilbud til personer med langvarige og sammensatte behov.

[Meld. St. 15 \(2022–2023\) - Folkehelsemeldinga — Nasjonal strategi for utjamning av sosiale helseforskjellar](#)

Seks hovedinnsatsområder: de samfunnsskapte vilkåra for god helse, levevaner og forebygging av ikke-smittsomme sykdommer, psykisk helse og livskvalitet, vern mot helsetrusler og rett til et sunt miljø, kommunikasjon og innbyggerdialog og forebyggende arbeid i helse- og omsorgstjenestene.

[Meld. St. 8 \(2022–2023\) - Menneskerettar for personar med utviklingshemming](#)

Det handler om å bli hørt og sett. Folk skal kunne leve frie liv, uavhengig av funksjonsnedsetting.

[NOU 2023: 13 På høy tid — Realisering av funksjonshindredes rettigheter](#)

Det legges for dårlig til rette for at funksjonshindrede kan leve et godt og trygt liv, og for at funksjonshindrede kan oppleve reell likestilling. Den enkelte funksjonshindrede er ikke primært en pasient eller en bruker av tjenester, men et individ og en borger med rettigheter og muligheter.

[NOU 2023: 24](#)

[Med barnet hele vegen — Barnevernsinstitusjoner som har barnas tillit](#)

Barnevernsbarn skal få være i ro, oppleve normalitet og få tilgang til nødvendig helsehjelp. Hjelpen skal bygge på barnas behov og ressurser.

[Utfordringer og behov knyttet til helhetlig innsats for inkludering av barn og unge](#)

Rapporten kartlegger utfordringer og muligheter knyttet til inkludering av barn og unge i utdanning, arbeid og samfunnsliv. Den peker på behov for en helhetlig og systemisk tilnærming for å redusere utenforskap. Fem hovedfunn viser blant annet at forebygging og tidlig innsats er lite prioritert, at hjelpeapparatet er fragmentert, og at innovasjon og tverrsektorielt samarbeid trenger styrking. Rapporten anbefaler bedre koordinering av eksisterende tiltak og mer målrettede samfunnsoppdrag.

Risikofaktorer sårbare barn og unge:

Risikofaktorer (Kvelling, 2023)

- 1) Skadelige omsorgsformer
- 2) Alvorlige krenkelser
- 3) Emosjonell utilgjengelighet/fjernhet hos foresatte
- 4) Rusmiddelbruk
- 5) Alvorlige former for psykiske lidelser
- 6) Utviklingsvansker som ikke blir forstått og hjulpet
- 7) Skadelig psykososialt miljø i barnehage og skole
- 8) Levekårsutfordringer (mangler i boligforhold, relativ fattigdom, multistressende miljø).

[Oppvekst- /barnevernsreformen](#)

Barnevernsreformen, som trådte i kraft 1. januar 2022, gir kommunene økt ansvar for forebygging, tidlig innsats og helhetlig oppfølging av barnevernsarbeidet. Reformen vektlegger samordning av tjenester for å sikre gode oppvekstvilkår og redusere omsorgssvikt.

Sammen om aktive liv - Handlingsplan for fysisk aktivitet. (2020-2029)

Regjeringens tiårige strategi for å fremme fysisk aktivitet på tvers av befolkningen. Planen fokuserer på å gjøre det enklere for alle, uavhengig av alder, funksjonsnivå eller bakgrunn, å delta i fysisk aktivitet. Dette oppnås gjennom tilrettelegging av gå- og aktivitetsvennlige nærmiljøer, bedre fritidsarenaer, sunnere hverdagsmiljøer, integrering av fysisk aktivitet i helse- og omsorgstjenester og styrking av kunnskapsutvikling og innovasjon.

Sterkere tilbake - en mer inkluderende idrett (2021)

Regjeringens strategi fra 2021 for å gjenopprette og styrke idrettsdeltakelsen etter pandemien. Strategien fokuserer på å gjøre idretten mer inkluderende og tilgjengelig for alle, med særlig vekt på barn, ungdom og personer med funksjonsnedsettelse. Den retter seg også mot å bekjempe sosiale og kulturelle barrierer for deltakelse, fremme kjønnsbalanse, og bekjempe rasisme og diskriminering.

Strategien legger opp til samarbeid mellom offentlige aktører, frivillige organisasjoner og idrettslag for å skape like muligheter for alle. Tiltakene har som mål å sikre at flere får mulighet til å delta i fysisk aktivitet og idrett, uavhengig av bakgrunn eller funksjonsnivå.

Kultur er bærekraft (KS rapport)

Rapporten understreker hvordan kultur kan bidra til å nå FNs 17 bærekraftsmål. Kultursektoren har ikke bare en verdi i seg selv, men spiller også en nøkkelrolle i å skape sosial, økonomisk og miljømessig bærekraft. Dokumentet fremhever at kultur kan bidra på tre måter: som bærekraft, ved å berike menneskers liv; for bærekraft, ved å belyse samfunnsutfordringer; og i bærekraft, ved å integrere kultur som en del av alle samfunnssektorer. Dette betyr at kultur ikke bare skaper opplevelser, men også kan bygge broer mellom sektorer og generasjoner, styrke inkludering og fremme kreativitet og kritisk tenkning.

Mld.St 18 (2020-2021) Oppleve, skape, dele — Kunst og kultur for, med og av barn og unge

Regjeringens første melding som løfter barne- og ungdomskulturfeltet som et nasjonalt satsingsområde. Målet er å sikre at alle barn og unge får tilgang til kunst og kultur av høy kvalitet, samt mulighet til å delta og skape kultur på egne premisser. Sentrale tiltak inkluderer styrking av kulturskolen og Den kulturelle skolesekken. Medvirkning og mangfold er viktige prinsipper i planen.

NAV: Ungdomsgaranti. <https://www.nav.no/samarbeidspartner/ungdomsgaranti>

1. juli 2023 ble ny ungdomsgaranti i NAV innført. Den skal sikre god og tett oppfølging av unge mellom 16 og 30 år som trenger hjelp til å fullføre utdanning og komme i arbeid.

Ny opplæringslov høsten 2024

Den nye opplæringsloven som trer i kraft høsten 2024, innebærer flere viktige endringer for grunnskole og videregående opplæring:

Rett til livslang læring og yrkesfaglig rekvalifisering: Alle som har fullført en studie- eller yrkeskompetanse får nå rett til å ta en ny yrkesfaglig utdanning, uavhengig av alder..

Forbedret overgang mellom skoletrinn: Fylkeskommunen får ansvar for å sikre en trygg overgang fra grunnskole til videregående, inkludert spesifikke opplæringstilbud for elever med manglende faglige eller språklige forutsetninger.

Styrket medvirkning og elevens beste: Elevens beste skal være et grunnleggende hensyn i alle avgjørelser, og elever får rett til medvirkning i saker som angår dem. Dette styrker elevenes innflytelse i egen skolehverdag.

Utvidet oppfølging av fravær: Kommuner og fylkeskommuner får en tydelig plikt til å følge opp elever med fravær, både i grunnskole og videregående, for å sikre høyere fullføringsgrad

Fleksibilitet i fag og timefordeling: Skolene får mer frihet til å flytte inntil 10 % av timene mellom fag eller til bruk i tverrfaglige aktiviteter

Loven sikrer også rett til fjernundervisning, tilsyn med hjemmeundervisning og flere rettigheter for voksne elever. Dette legger grunnlaget for en mer fleksibel og inkluderende opplæring tilpasset dagens behov.

[Meld. St. 32 \(2020–2021\) Ingen utenfor – En helhetlig politikk for å inkludere flere i arbeids- og samfunnsliv.](#) Meldingen fokuserer på å bekjempe utenforskap ved å styrke deltakelse i utdanning og arbeidsliv. Meldingen understreker betydningen av samordning mellom tjenester som helse, utdanning og arbeid, samt tidlig innsats for å motvirke sosial ulikhet. Den fremhever også behovet for å inkludere flere gjennom tilpassede tiltak, spesielt for dem med helseproblemer, lav utdanning eller innvandrerbakgrunn. Hvis 2% av et årskull faller utenfor skole og arbeidsliv vil det i et livsløpsperspektiv utgjøre samfunnskostnader på kr 5 milliarder kroner (2010-analyse beskrevet i meldingen)

[Meld. St. 25 \(2020–2021\) Likeverdsreformen](#) fokuserer på å skape et samfunn der alle barn og familier med behov for sammensatte tjenester får den hjelpen de trenger. Reformen legger vekt på å koordinere tjenester gjennom bedre samarbeid på tvers av sektorer og tilrettelegging for samskaping. Et sentralt tiltak er innføringen av en barnekoordinator som skal sikre helhetlig oppfølging av familier med barn som har alvorlige helseutfordringer. Dette krever tverrfaglig samarbeid der flere etater og tjenestenivåer jobber sammen for å tilby sammenhengende tjenester.

[Meld. St. 13 \(2023–2024\) - Bustadmeldinga](#)

En helhetlig og aktiv boligpolitikk. Det overordna målet med boligpolitikken er at folk skal kunne bo i en egnet bolig i hele landet. I meldinga legger regjeringa fram fire innsatsområder for boligpolitikken; 1) Flere skal få mulighet til å eie egen bolig 2) Leiemarkedet skal være trygt og forutsigbart 3) Ta vare på boligene vi har, og bygge de vi trenger og 4) Forsterka innsats for de som ikke selv klarer å skaffe seg og beholde en egnet bolig.

[Meld. St. 28 \(2022–2023\) - Gode bysamfunn med små skilnader](#)

Tilrettelegge for gode levekår, høy livskvalitet og gode oppvekst- og nærmiljø. Behov for å styrke planlegging, boligpolitikk og nærmiljø for at befolkninga kan leve gode liv. For å bidra til gode levekår og samfunnsdeltakelse trengs gode oppvekstvilkår og bedre helse, inkludering i utdanning og arbeidsliv, og tiltak for å styrke deltakelse og forebygge utenforskap. Områdesatsinger i levekårsutsatte områder er et viktig tiltak for å bedre bo- og nærmiljø og tjenestetilbudet i områder der de trenger det mest.

Barne- og familietjenester :

[Psykisk helsearbeid barn og unge- nasjonal veileder](#)

Den nasjonale veilederen for psykisk helsearbeid for barn og unge gir retningslinjer for kommunens forebyggende arbeid, tidlig innsats og tverrfaglig samarbeid. Den dekker alt fra ledelsens ansvar for å kartlegge psykisk helse i befolkningen til konkrete tiltak for behandling og oppfølging. Veilederen legger vekt på systematisk medvirkning fra barn og unge, samt samordnet innsats mellom kommunale tjenester og spesialisthelsetjenesten. Målet er å sikre helhetlige tjenester som støtter barn og unge i sårbare situasjoner.

[Samarbeid om tjenester til barn, unge og deres familier](#)

Veilederen om samarbeid om tjenester til barn, unge og deres familier gir retningslinjer for tverrfaglig samarbeid mellom helse-, sosial- og utdanningstjenester. Den fokuserer på tidlig innsats, koordinering og helhetlig oppfølging, samt at barn og unge skal involveres i beslutninger. Veilederen beskriver hvordan kommunen kan organisere samarbeidet på både system- og individnivå, og understreker viktigheten av en barnekoordinator for familier med sammensatte behov.

[Helsestasjonsprogrammet](#)

Helsestasjonsprogrammet for barn 0-5 år gir retningslinjer for systematisk oppfølging av barns helse, utvikling og trivsel gjennom de første leveårene. Programmet inkluderer anbefalte konsultasjoner, helseundersøkelser og samtaler med fokus på vekst, motorisk utvikling, språk, mental helse og samspill. Helsestasjonen skal være en støtte for foreldre med råd om kosthold, søvn, og forebygging av ulykker. Målet er tidlig oppdagelse av utfordringer og sikre god utvikling gjennom tverrfaglig innsats.

[Helsestasjonen, skolehelsestasjonen og Helsestasjonen for ungdom - nasjonal veileder PPT](#)

Gir anbefalinger for hvordan kommunene kan organisere og gjennomføre helseoppfølging av barn og unge fra 0-20 år. Den dekker alt fra svangerskapsomsorg til skolehelsetjeneste og fremhever viktigheten av tidlig innsats, helsefremmende tiltak og tverrfaglig samarbeid. Målet er å fremme barn og unges fysiske og psykiske helse, samt forebygge sykdom og skader.

Lokale føringer

[Kunnskapsgrunnlag bak Våre Unge programmet](#)

Kunnskapsgrunnlaget fra KS viser at et ungt utenforskap er en kritisk utfordring som påvirker både individet og samfunnet. Høy andel unge utenfor utdanning og arbeidsliv er en bekymring, spesielt i lys av demografiske endringer og økonomiske forskjeller. Faktorer som psykisk helse, sosioøkonomiske forhold og tilgangen til utdannings- og jobbmuligheter spiller en stor rolle. Rapporten understreker viktigheten av tidlig innsats og tverrsektorielt samarbeid for å inkludere flere unge og redusere utenforskap.

[Se meg](#) - Larvik kommunes satsing på å styrke tidlig innsats for barn og unge. Målet er å sikre at barn og ungdom får riktig hjelp til rett tid gjennom bedre samarbeid mellom barnehage, skole, helse og andre tjenester. Prosjektet legger vekt på å identifisere utfordringer tidlig og gi tilpasset støtte, slik at flere barn får gode utviklingsmuligheter og unngår å falle utenfor.

[Forebyggende plan inkludert Larviksmodellen](#)

Fokuserer på mestring, tilhørighet og deltakelse for barn og unge på tvers av hjem, barnehage, skole, jobb og fritid. Planen bygger på Barnevernreformen og Oppvekstreformen, med mål om å redusere utenforskap gjennom tidlig innsats, tverrfaglig samarbeid og helhetlige tjenester. Den identifiserer utfordringer som lavinntekt, psykisk helse, skolefravær og mangel på møteplasser. Fire strategiske innsatsområder, som inkluderer kompetanseheving og universelle tiltak, danner grunnlaget for Larviksmodellen og fremtidige tiltak.

Helhetlig forebygging innen oppvekstfeltet - oppveksttrekanten

Oppveksttrekanten viser dagens situasjon av tjenester (trekant til venstre) og hvordan vi har behov for å omstille oss framover for å bedre møte utfordringene innenfor oppvekstfeltet (høyre).

Den helhetlige innsatstrappa - forebygging og tidlig innsats innen helse og omsorg

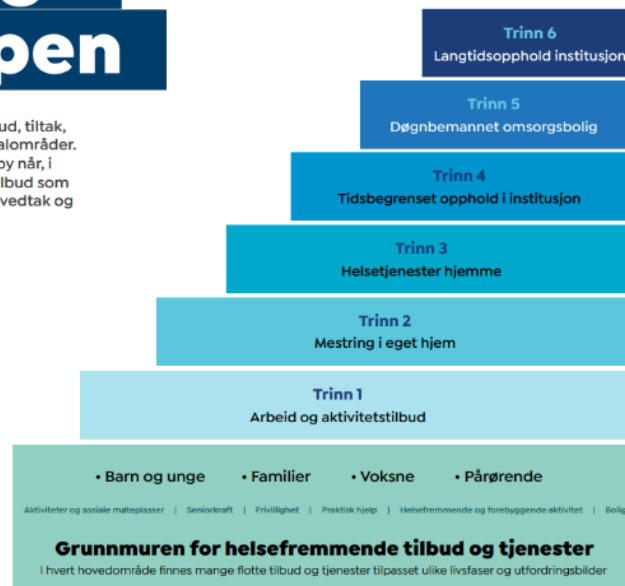
Den helhetlige innsatstrappa innen helsetjenester i Larvik kommune er en modell som organiserer helsetilbudet på flere nivåer basert på behov og risiko. Modellen følger en trinnvis tilnærming, fra universelle tjenester til mer spesialiserte og målrettede tiltak.

Den helhetlige innsatstrappen

Larvik kommune har valgt innsatstrappen som modell for tilbud, tiltak, tjenester og aktiviteter i kommunen på tvers av alle kommunalområder. Trappen skaper felles forventninger til hva kommunen kan tilby når, i tillegg til å gi en oversikt over hvilke tjenester, aktiviteter og tilbud som befinner seg på de ulike trinnene, hvilke tjenester som krever vedtak og hvilke tilbud og aktiviteter det ikke er nødvendig å søke om.

Før det er behov for å begynne på trappa er det en enorm variasjon i tilbud og tjenester som er tilgjengelige uten at du trenger vedtak. En dag vil du likevel få behov for mer støtte og hjelp, da begynner du stegene i innsatstrappa. De fleste trinn representerer enklere tjenester, mens de øverste trinnene representerer institusjonsbaserte tjenester og tjenester med heldøgns omsorg.

I den digitale utgaven av tjenesteguiden kan du klikke på den enkelte tjeneste for å komme direkte til beskrivelsen i guiden. Leser du i papirutgaven vil du finne igjen tjenestene i innholdsfortegnelsen til guiden. Informasjon finnes også på kommunens nettsider: www.larvik.kommune.no

Grunnmuren av innsats: Tilbud som er tilgjengelig for hele befolkningen, som aktiviteter i regi av frivilligheten, fastlegetjenester og helsestasjonstjenester. Målet er å fremme helse og forebygge sykdom gjennom lavterskeltilbud.

Mellomstadiet av innsats: Tjenester rettet mot grupper med økt risiko for helseutfordringer. Dette inkluderer tidlig innsats og oppfølging for grupper som allerede viser tegn på behov for ekstra støtte, som f.eks. hjemmebaserte tjenester.

Intensiv innsats: Målrettede tiltak for enkeltpersoner med tydelige helseutfordringer, ofte i samarbeid med spesialisthelsetjenesten. Dette nivået dekker blant annet tjenester for personer med alvorlige psykiske lidelser, kroniske sykdommer, og eldre med behov for sykehjemsplass.

[Tjenesteguiden i Larvik](#) gir en oversikt over tilgjengelige tjenester på hvert av disse nivåene og sikrer at innbyggerne får riktig hjelp til riktig tid. Den legger vekt på samarbeid mellom kommunale tjenester, frivillige organisasjoner og spesialisthelsetjenesten.

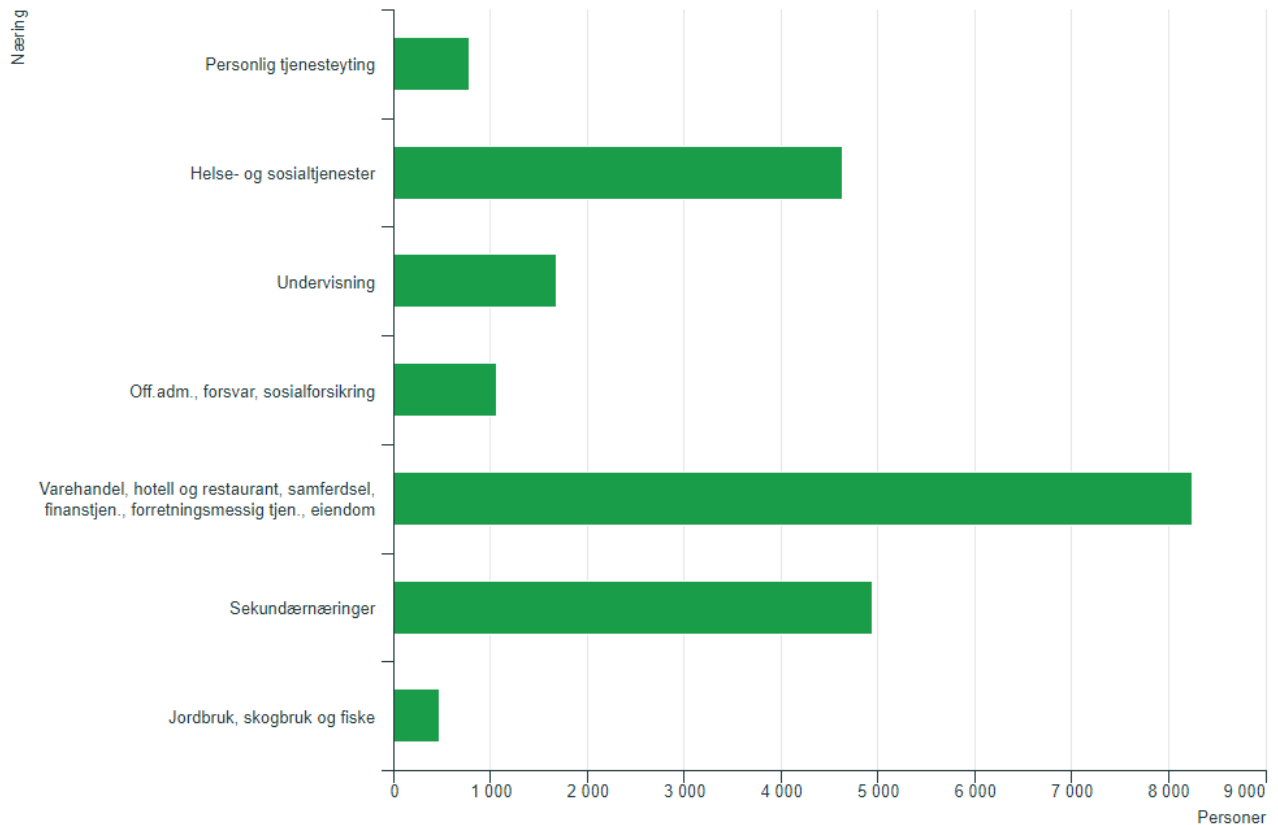
Skape i Larvik - den verdiskapende kommunen

En beskrivelse av næringslivet, arbeidsmarkedet og økonomiske sårbarheter, samt muligheter for økonomisk vekst og utvikling.

Arbidsmarked

Hvilke næringer innbyggerne i Larvik jobber i er vist i tabellen under⁸:

⁸ <https://www.ssb.no/kommunefakta/larvik>

Arbeidsmarkedet: Fra juli 2023 til juli 2024 har vi en oppgang i antall arbeidsledige på 1%.

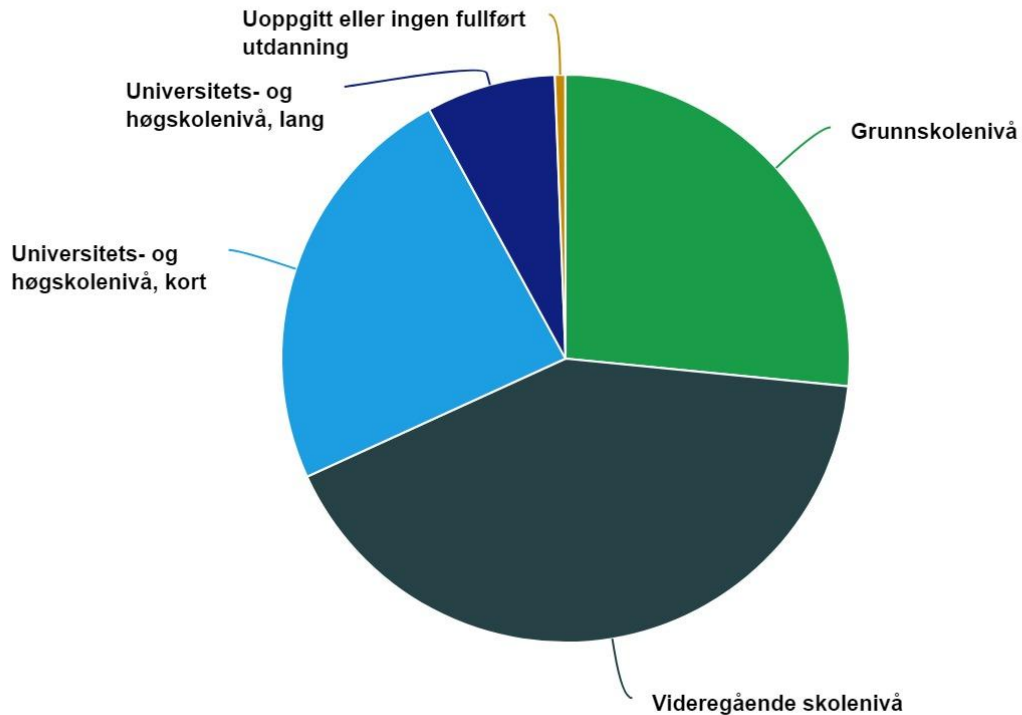
Arbeidsmarkedet i Larvik preges av både muligheter og utfordringer. Kommunen har en blanding av næringer som inkluderer industri, varehandel og tjenesteyting, men sektorer som bygg og anlegg har opplevd en nedgang på grunn av økonomiske svingninger. Sysselsettingen har vært stabil, men det er forventet en svak økning i arbeidsledigheten på grunn av høy inflasjon og renteøkninger, som demper etterspørselen etter arbeidskraft. Samtidig er det fortsatt etterspørsel etter arbeidskraft i flere sektorer, spesielt innen teknologi og helsetjenester.

Utdanningsnivå i kommunen⁹

Kommunen har et lavere utdanningsnivå enn landsgjennomsnittet, noe som påvirker sysselsettingen og innbyggernes muligheter for aktiv samfunnsdeltakelse. Samtidig skjer det et teknologiskifte som stiller nye krav til kompetanse i arbeidsmarkedet, og dette forsterker behovet for omstilling og opplæring, særlig for de som i dag står utenfor arbeidslivet eller har lav utdanning.

⁹ <https://www.ssb.no/kommunefakta/larvik>

Høyeste fullførte utdanningsnivå

Kilde: Befolkningens utdanningsnivå, Statistisk sentralbyrå

Kompetansebehov

For å motvirke sosial ulikhet og utenforskap må Larvik satse på tiltak som gir flere tilgang til relevant utdanning og kompetanseheving, både innen akademiske og yrkesfaglige retninger. Selv om teknologisk utvikling skaper nye krav til høyere utdanning, er det fortsatt et stort behov for arbeidskraft i yrkesfaglige sektorer og praktiske yrker som bygg og anlegg, helsefag og serviceyrker. Disse yrkene er avgjørende for samfunnets funksjon og representerer viktige arbeidsplasser for mange av kommunens innbyggere.

Ved å legge til rette for både yrkesfaglig utdanning og etter- og videreutdanning kan Larvik skape et arbeidsmarked som både ivaretar behovet for spesialisert kompetanse og verdsetter praktisk og faglig dyktighet. Et mangfold av opplæringsmuligheter, tilpasset ulike utdanningsnivåer, vil bidra til å styrke både samfunnets bærekraft og den enkeltes mulighet til å delta i arbeidslivet. Slik kan vi sikre en inkluderende utvikling som møter fremtidens krav, samtidig som vi reduserer utenforskap og sosial ulikhet.

Vestfold har et strammere arbeidsmarked hvor det er vanskeligere for bedriftene å rekruttere rett kompetanse.

Utenlandsk arbeidskraft dekker over 20 prosent av arbeidskraftbehovet i Norge – og langt mer innenfor ufaglærte yrker og håndverksyrker. Også i yrker som krever høyere utdanning, øker bruken av utenlandsk arbeidskraft, noe som særlig gjelder IT-utviklere og andre teknologer, helsepersonell og faglig ansatte i universitets- og høyskolesektoren. Øst-Europa og Asia har tatt over for Norden og øvrige Vest-Europa som viktigste avsenderområder.

For å håndtere den demografiske utviklingen og økningen i antall eldre og for å kunne ha gode velferdstjenester i hele landet vil det bli behov for mer arbeidskraft med helse- og omsorgskompetanse. Det kan bli vanskeligere å rekruttere fra utlandet fordi også mange avsenderland har en aldrende befolkning og knapphet på arbeidskraft.

Behovet for å få ned antallet i arbeidsfør alder som står utenfor arbeidslivet, øker når det er mangel på arbeidskraft. I dag har 44 prosent av voksne utenfor arbeidslivet kun grunnskoleutdanning, og slik kompetanse er i stadig mindre grad tilstrekkelig for oppgavene som skal utføres. Manglende kompetanse, helseutfordringer eller en kombinasjon av disse er årsaker til at mange mennesker står utenfor arbeidslivet. Et stort antall av dem som står utenfor arbeidslivet, ønsker å jobbe, enten heltid eller deltid. Å mobilisere denne arbeidskraftreserven er viktig for den som ønsker og har kapasitet til å jobbe, og for virksomheter som sliter med å få tak i folk.

Næringsutvikling

Larvik er en attraktiv kommune for arbeidsplassutvikling, noe vi skal styrke ytterligere i kommende planperiode:

2023-tall for Larvik viser oss (kilde: ssb.no):

Totalt antall arbeidsplasser økte med 329 (1,67 %)

Antall arbeidsplasser i privat sektor økte med 173 (1,26 %)

Vekst i statlige arbeidsplasser var på 125 (12,85 %)

KS har i sin rapport [Vellykket næringsutvikling i kommunene](#) skissert opp hvordan kommunen kan bidra til god næringsutvikling:

- Kommunen ser næringsutviklingsarbeid som en del av kommunens arbeid for gode lokalsamfunn. Følgelig ser kommunene næringsutvikling som en kilde også til positiv befolkningsutvikling.
- Kommunen tar utgangspunkt i egen kommunes geografiske og næringsmessige fortrinn og utfordringer, herunder utnytter «flaks» til faktisk handling.
- Kommunen er opptatt av å utvikle og holde fast på en langsiktig strategi for næringsutvikling.
- Kommunen er opptatt av at arbeidet er godt forankret både i kommunens administrative og politiske ledelse.
- Kommunen har jevnlig og god dialog med relevante næringsaktører i egen kommune, for slik å involvere lokalt næringsliv i strategisk planlegging.
- Kommunen ser eget arbeid som en del av regionens arbeid for positiv næringsvekst.
- Kommunen har en bred innfallsvinkel til næringsutviklingsarbeidet på tvers av kommunale sektorer.
- Kommunen har god dialog med næringslivet både på administrativt og politisk nivå.

Sentrumshandel

Sentrumshandel spiller en viktig rolle i utviklingen av Larvik på flere måter:

Attraktivitet og byliv: En levende sentrumshandel skaper aktivitet, sosialt liv og attraktive møteplasser. Dette er viktige elementer for både innbyggere og besøkende, som igjen kan bidra til økt tilflytting og turisme.

Styrking av lokalsamfunn: En sterk sentrumshandel støtter lokale bedrifter og kan bidra til å bevare byens identitet og særpreg.

Økonomisk bærekraft: Sentrumshandel spiller en viktig rolle i den lokale økonomien ved å sikre at verdiskapningen forblir i kommunen. Dette bidrar til å opprettholde en robust og motstandsdyktig lokaløkonomi .

Det er en positiv utvikling i sentrumshandelen i Larvik idag, men sentrumshandelen er sårbar, og utfordres av økende ehandel og handelssentre andre steder i kommunen. Det er behov for å jobbe langsiktig og målrettet for å styrke sentrumshandelen og aktiviteten i sentrum.

Overordnet arealstrategi

I den overordnede arealstrategi står det følgende om næringsutvikling:

- Larvik by er kommunesenteret og den største byen vår - selve motoren i kommunen og tyngdepunktet for handel, arbeid, næringsliv og byliv. Stavern er småbyen med sterk lokal identitet og sommerturisme.
- Larvik er landets største campingkommune med ca. 28 campingplasser. Larvik er Norges 6 største hyttekommune og er en av landets største hyttekommuner blant kystkommunene med ca. 5000 hytter. Turisme og reiseliv er viktig for kommunen.
- Midtpunktet Larvik er et svært godt lokaliseringsalternativ for virksomheter som enkelt ønsker å dekke hele regionen Vestfold og Telemark fra en lokasjon.
- Larvik by som attraktivt og urbant tyngdepunkt i kommunen
70 % av boligbehovet skal dekkes her
Handel- og kontorarbeidsplasser lokaliseres i sentrum
Knutepunktutvikling rundt jernbanestasjonen i indre havn
Fortetting og transformasjon innenfra og ut
Sentrumsstrategi og byutviklingsprogram som trekker de lange linjene for videre satsning på strategisk by- og sentrumsutvikling
- Næringsaksen fra Larvik havn til Danebu - kommunens prioriterte områder for arealkrevende næring, for eksempel lager- og logistikkvirksomhet og industri (inkl. Hegdal og Bommestad nord)
- Området fra Indre havn gjennom sentrum og Hammerdalen opp til Bergeløkka - kommunens prioriterte område for kunnskapsintensive arbeidsplasser/ kontorarbeidsplasser
- Opprettholde og videreutvikle eksisterende næringsområder

Tilgang på rette næringsarealer

For å være konkurransedyktige i konkurranse med våre nabokommuner er det sentralt at Larvik kan tilby store tomter (50+ daa), samt større sammenhengende næringsområder med nærhet til E18.

Det er lite tilgang til mindre og «rimeligere» areal til f.eks. håndverksbedrifter og småindustri som ikke har behov for, eller har evne til å betale for, tomter som ligger i umiddelbar nærhet til E18.

Larvik har begrenset tilgang på næringsarealer. Det bør fokuseres på hvordan Larvik kan øke attraktiviteten, og dermed etableringstakten, på eksisterende og fremtidige næringsareal.

Det er lite tilgjengelig areal for rene kontorbygg innen sentrumssonen. Det er begrenset tilgang på areal i nærheten av Larvik havn.

Ut ifra hensynet til næringsattraktivitet vil effektiv tilgang til E18 og kollektivtransport være sentralt. Tilgangen til kompetanse er en av de viktigste lokaliseringsfaktorene for bedrifter, og da er det E18 og jernbanen som i dag gir best tilgang til det regionale arbeidsmarkedet.

Arbeidsplasser bør som utgangspunkt lokaliseres i nærheten av stamveinettet og/eller i nærhet av større befolkningskonsentrasjoner (som f.eks bysentrum) slik at flest mulig får effektive og miljøvennlige reiser.

Kommunal eiendomsutvikling kan være et strategisk virkemiddel for å stimulere til næringsutvikling og byutvikling.

Mobilitet

Mobilitet handler om mer enn hvordan vi kommer oss fra et sted til et annet. Utviklingen av et fremtidsrettet, effektivt og miljøvennlig transportsystem legger mye av grunnlaget for Larviks evne til å blant annet;

- møte miljø og klimautfordringer vi står ovenfor,
- sikre en positiv by- og stedsutvikling,
- stimulere til en bedret folkehelse,
- tilrettelegge for en positiv næringsutvikling
- øke vår beredskapsevne, og
- sikre utviklingen av et aldersvennlig samfunn

Larvik er en langstrakt kommune med spredt bebyggelse, flere tettsteder og flere spredte handlesentre. Dette er antageligvis hovedårsaken til at Larvik i dag er et svært bilbasert samfunn, og har en høyere andel bilreiser (77%) enn f.eks Sandefjord (74%) og Tønsberg (65%). En spredt infrastruktur, som fører til mye bilbruk, gir et lite markedsgrunnlag for kollektivtransport, sykling og gåing. Larvik har følgelig lavere andel sykkelreiser og kollektivreiser enn våre nabobyer.

De mest trafikkerte hovedfartsårene i kommunen går inn til og gjennom, byområdet. I tillegg går store og viktige nasjonale transportårer tett på, eller gjennom, Larvik by. Dette gjør trafikksystemet svært sårbart, og økende trafikkmengder skaper allerede rushtidsproblematikk og er i ferd med å sprengte vegkapasiteten enkelte steder. Denne problemstillingen forsterkes ytterligere på sommerhalvåret på grunn av Larvik rolle som en stor camping- og hyttekommune som trekker ti tusenvis av turister hvert år.

Som en konsekvens kan relativt små hendelser i transportsystemet føre til at store deler av vegnettet i og rundt Larvik byområde blir rammet av stillestående kø. Dette har konsekvenser for fremkommeligheten til utrykningskjøretøy ved alvorlige hendelser.

Kollektivknutepunktene for jernbane og buss ligger på to ulike steder og gjør at kollektivtilbudet ikke er så godt koblet sammen for de reisende. Busstrafikken står i samme kø som bilene på alle hovedinnfartsårer til Larvik by og er derfor lite konkurransedyktig i forhold til bilen.

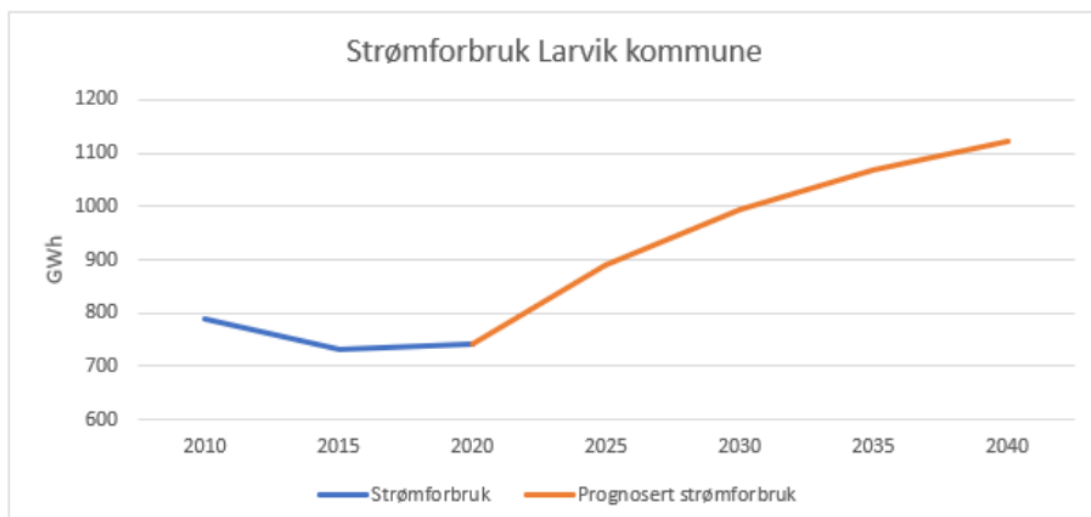
Kvaliteten på gang- og sykkeltilbudet i kommunen har dårlig fremkommelighet og trafiksikkerhet, spesielt fra Gloppe bru og inn mot Larvik by i øst-vest akse.

For mer informasjon, se: "[Vedleggsrapport til Overordnet plan for Bypakke Larvik - "Situasjonsanalyse"](#)":

Energi

Basisscenarioet i Kraftsystemutredningen 2022-2041 for Vestfold og Telemark er scenarioet Lede tror på. Framskrivningen av dagens utviklingstakt viser at vi kan forvente en økning av energiforbruket vårt på over 40 % i 2040 sammenlignet med 2010, se figuren under.

	2010	2015	2020	2025	2030	2035	2040
Strømforbruk [GWh]	789	730	741				
Prognosert strømforbruk [GWh]				890	996	1068	1123

Som følge av dette behovet kan vi forvente oss stort press på kommunen med ulike prosjekter for energiproduksjon. Blant annet er Larvik kommune en attraktiv lokasjon for solkraftproduksjon på grunn av de gode solforholdene. Pr. mai 2024 er kommunen en av de kommunene som har flest potensielle solkraftprosjekter i landet. Kommunen har et stort potensial til å bidra til økt kraftproduksjon i Vestfold og Telemark, hvor man forventer knapphet på kraft i fremtiden. Økt kraftproduksjon kan tiltrekke seg energikrevende næringer som ser etter stabile og bærekraftige energikilder. Dette kan føre til etablering av nye bedrifter og arbeidsplasser innenfor grønn industri og teknologiutvikling. Fornybar

kraftproduksjon må sees opp mot hvordan vi forvalter arealene i kommunen, spesielt med tanke på karbonrike arealer, dyrkbar mark og naturmangfoldet i kommunen.

Økonomiske sårbarheter for verdiskaping

Larvik kommune står overfor flere økonomiske sårbarheter som kan begrense fremtidig verdiskaping, spesielt hvis de ikke håndteres strategisk. Et sentralt problem er den begrensede tilgangen på kvalifisert arbeidskraft, særlig innen teknologi og yrkesfag. Dette skaper en flaskehals for utviklingen av både eksisterende og nye næringer. Hvis kommunen ikke lykkes med å tiltrekke og beholde kompetanse i disse fagfeltene, vil det kunne hemme verdiskapingen og begrense innovasjonspotensialet i næringslivet.

I tillegg utgjør demografiske utfordringer en stor risiko for Larvik. Med en aldrende befolkning vil arbeidsstyrken bli mindre samtidig som forsørgerbyrden øker. Dette kan føre til høyere kostnader for velferdstjenester og samtidig redusere kommunens evne til å opprettholde økonomisk vekst.

Ressursknapphet, spesielt knyttet til energi, er også en betydelig utfordring. Næringslivet er avhengig av stabil energiforsyning, og manglende tilgang kan både hindre nye virksomheter i å etablere seg og svekke eksisterende bedrifters konkurranseevne. For Larvik er det derfor viktig å sikre tilstrekkelig energi og vurdere alternative energiløsninger som en del av den langsiktige strategien.

Manglende investeringer i infrastruktur, som moderne næringsarealer og transportmuligheter, kan ytterligere begrense næringsutviklingen. For å møte disse utfordringene må kommunen prioritere målrettede investeringer som legger til rette for økonomisk vekst.

Disse faktorene peker på behovet for en helhetlig og langsiktig strategi som kombinerer kompetanseutvikling, effektiv ressursforvaltning og bærekraftig infrastrukturutvikling.

Kommuneøkonomi

Larvik kommune plasserer seg på 37. plass i [Kommuneindeksen 2024](#) for Norges best styrte kommuner. Kommuneindeksen "Norges best styrte kommuner" er en årlig rapport som rangerer norske kommuner basert på hvor godt de leverer tjenester til innbyggerne. Indeksen vurderer kommunene ut fra tre hovedkriterier: kostnader, kvalitet og finanser. Målet er å identifisere kommuner som klarer å levere høy kvalitet på tjenestene til lav kostnad samtidig som de opprettholder god økonomisk styring.

Indeksen sammenligner data fra ulike kommunale tjenester som skole, helse, omsorg og administrasjon, og gir en samlet vurdering av effektivitet.

Larvik scorer godt på effektivitet med en rangering på 10. plass innen effektivitet (kostnadseffektivitet sett i sammenheng med kvaliteten på tjenestene for bruker). Vi kommer også blant de 25 best kostnadseffektive innen barnehager med en 23.plass, men faller ned til 168. plass når det gjelder økonomistyring. Dette viser at kommunen leverer tjenester med god kostnadseffektivitet, men har utfordringer med langsiktig økonomisk bærekraft. Dette

kan hovedsakelig forklares med at de mest kostnadseffektive kommunene i Norge også er de med minst frie inntekter.

Nasjonale føringer innen innsatsområdet

[Tilleggsmelding til Meld. St. 36 \(2020 – 2021\) Energi til arbeid – langsiktig verdiskaping fra norske energiressurser](#)

Regjeringen legger til rette for en politikk som bidrar til økt verdiskaping og til å innfri Norges internasjonale klimaforpliktelser. Tilgang på rikelig med ren og rimelig fornybar kraft skal være et konkurransefortrinn for industrien og et gode for samfunnet som bidrar til verdiskaping og sysselsetting i hele landet.

[Meld. St. 14 \(2022–2023\) Utsyn over kompetansebehovet i Norge](#) fokuserer på å sikre at landet har riktig kompetanse for å møte fremtidens arbeidsmarked og samfunnsutfordringer. Meldingen identifiserer viktige kompetansebehov fremover, spesielt innen teknologi, grønn omstilling og helse- og omsorgssektoren. Regjeringen legger vekt på å styrke livslang læring, forbedre utdanningssystemet og øke samarbeidet mellom næringsliv, utdanning og offentlig sektor.

Meldingen fremhever også at høy sysselsetting og omstillingsevne er avgjørende for bærekraftig økonomisk utvikling. Det blir foreslått flere tiltak for å forbedre kompetansetilgangen, inkludert fleksible utdanningstilbud og økt fokus på etter- og videreutdanning. Hovedmålet er å sikre at Norge står rustet til å håndtere både teknologiske endringer og en aldrende befolkning gjennom bedre kompetanse og tilpasning i arbeidsmarkedet

[NOU 2023: 10 Leve og oppleve — Reisemål for en bærekraftig fremtid](#)

Norsk reiseliv har utviklet seg raskt det siste tiåret, og det har vært en økt tilstrømming av besøkende til mange reisemål i Norge. Det skaper muligheter, men samtidig fører det til at stadig flere norske kommuner får utfordringer med hensyn til å sikre en bærekraftig reisemålsutvikling.

Et høyt besøksvolum kan gi økt forurensing, skade naturen, føre til økt forsøpling og skape kø og trengsel. Disse konsekvensene kan føre til at de besøkende får en dårligere opplevelse, og gå ut over trivselen til de fastboende. Et høyt besøkstrykk kan derfor føre til interessekonflikter mellom næringsinteresser og lokalbefolkning.

Konkurransen om arbeidskraften er økende i Norge, og i likhet med andre næringer vil reiselivsnæringen ha utfordringer med å tiltrekke seg nok arbeidstagere i årene som kommer.

[Meld. St. 22 \(2020–2021\) Data som ressurs](#) legger frem regjeringens politikk for hvordan data kan utnyttes for økt verdiskaping, innovasjon og effektivisering i både privat og offentlig sektor. Dataøkonomien anses som en viktig drivkraft for bærekraftig vekst i Norge, og meldingen understreker at bedre deling og utnyttelse av data vil skape nye arbeidsplasser, fremme næringsutvikling og støtte overgangen til en grønnere økonomi. Regjeringen har som mål å legge til rette for økt deling av data på tvers av sektorer, med særlig fokus på små og mellomstore bedrifter.

[Meld. St. 9 \(2018–2019\) Handelsnæringen – når kunden alltid har nett](#) tar for seg hvordan handelsnæringen i Norge står overfor store endringer på grunn av digitalisering, netthandel og teknologiutvikling. Meldingen understreker at handelsnæringen, som sysselsetter en betydelig andel av arbeidsstyrken og bidrar til rundt 10 % av verdiskapingen i Fastlands-Norge, spiller en nøkkelrolle i norsk økonomi. Samtidig opplever bransjen utfordringer som følge av økt konkurranse fra internasjonale aktører og behovet for teknologisk omstilling.

[Meld. St. 17 \(2023–2024\) - Om integreringspolitikken: Stille krav og stille opp](#)

Overordna mål: 1) flere kommer inn og får varig fotfeste i det seriøse arbeidslivet, 2) systemene for å ta imot nyankomne er fleksible i møte med store svingninger og 3) integreringspolitikken er effektiv, helhetlig og målrettet.

[Meld. St. 32 \(2020–2021\) Ingen utenfor – En helhetlig politikk for å inkludere flere i arbeids- og samfunnsliv](#)

handler om å redusere utenforskap og styrke deltakelse i arbeidslivet, spesielt etter koronapandemien. Meldingen fremhever hvordan pandemien har forsterket utfordringene for allerede utsatte grupper, som ungdom, personer med lav utdanning, og innvandrere. Mange av jobbene som forsvant under pandemien kan være tapt permanent, noe som øker behovet for omstilling og kompetanseheving.

Regjeringen legger vekt på at verdiskaping avhenger av et inkluderende arbeidsmarked hvor flest mulig deltar. Dette innebærer tiltak som utdanningsløft, bedre tilrettelegging for funksjonshemmede, og økt samarbeid mellom Nav og helsevesenet. På lengre sikt handler det om å sikre at økonomisk omstilling ikke etterlater noen utenfor, samtidig som man opprettholder et høyt nivå av sysselsetting og samfunnsdeltakelse

[Meld. St. 14 \(2023–2024\) - Nasjonal transportplan 2025–2036](#)

Regjeringens transportpolitikk og langsiktige plan for utforming av transportsystemet. Det overordnede transportpolitiske målet er «Et effektivt, miljøvennlig og trygt transportsystem i hele landet i 2050».

Møte framtida i Larvik - den motstandsdyktige kommunen

Klima og miljømessige utfordringer

På globalt nivå har det siden 1987 blitt utarbeidet og signert flere konvensjoner, avtaler og lovverk som skal bygge opp under bærekraftdimensjonen for klima og miljø. Under er de viktigste oppsummert:

- FNs bærekraftsmål 13, 14 og 15
- Fit for 55
- Konvensjonen om biologisk mangfold
- FNs naturpanel (IPBES)
- FNs naturavtale

Kort oppsummert er hovedbudskapene/hovedmålene i disse at hele verden må bidra til å:

- Stoppe klimaendringen, ta vare på liv i vann og på land
- mål om klimanøytralitet innen 2050
- bevare klodens biologiske mangfold
- fremme bærekraftig bruk av ressursene og naturmangfoldet
- forbedre den økologiske tilstanden betydelig
- ha og forvalte tilstrekkelige virkemidler til gjennomføring

I tillegg har Norge utarbeidet både lovkrav og mål for oppfølging av de globale avtalene og føringene. De viktigste miljømålene som utpeker seg for Larvik kommune er:

Miljømål 4.4

Materialgjenvinning av avfall skal øke

Miljømål 5.1:

Norge skal frem til 2020 kutte de globale utslippene av klimagasser tilsvarende 30 % av Norges utslipp i 1990

Miljømål 5.2:

Norge har under Parisavtalen tatt på seg en forpliktelse til å redusere utslippene av klimagasser med minst 55 % i 2030 sammenliknet med nivået i 1990

Miljømål 5.3:

Norge skal være klimanøytralt i 2030

Miljømål 5.4:

Norge har lovfestet et mål om å bli et lavutslippssamfunn i 2050

I tillegg har vi føringer for hvordan kommunene skal jobbe med klima- og energi gjennom [Statlige planretningslinjer for klima- og energiplanlegging og klimatilpasning](#).

Planretningslinjene anbefaler at kommunene reviderer sine klima- og energiplaner hvert 4. år, dette er foreslått som et *skal*-krav i de nye planretningslinjene som i 2024 er ute på høring.

Klimarisiko

Erfaringer vi har med dagens klima vil ikke være nok til å forberede oss på de endringene som kommer i fremtiden. Vi vet at klimaet endres, men vi vet ikke helt sikkert i hvor stor grad det vil endre seg, og i hvilket tempo. Det å forberede seg og å tilpasse seg endringene er svært viktig sett ut fra et økonomisk perspektiv og samfunnsoppdraget kommunen har. Vi må forvente sterkere nasjonal klimapolitikk, rask teknologisk utvikling og at innbyggernes preferanser endres. Det må også forventes økonomiske konsekvenser (direkte eller indirekte) som følge av ekstremværhendelser, erstatningsansvar, feilinvesteringer osv. I tillegg må vi regne med konsekvenser som følge av klimaendringer i andre land som f.eks. redusert matproduksjon, råvaremangel, vannmangel, konflikter og migrasjon som gir konsekvenser for Norge og Larvik. Dette kan oppsummeres som kommunens klimarisiko, og er noe som vil øke mer og mer i årene som kommer i takt med klimaendringene (se kapittelet om klima og miljø).

Klimagassutslipp og klimatilpasning

Arbeid med klima er tosidig; på den ene siden må vi jobbe med å kutte klimagassutslippene våre for å begrense klimaendringene så mye som mulig. På den andre siden må vi forberede oss og tilpasse oss de klimaendringene som vi vet vil komme som følge av klimagassutslippene. Det vi derimot ikke vet sikkert er hvilke klimaendringer som vil komme, og i hvilket tempo, jf. klimarisiko tidligere.

I [klima- og energiplanen for perioden 2021-2024](#) er det vedtatt følgende overordnede mål:

1. Larvik kommune som samfunn har innen 2030 redusert de direkte utslippene av klimagasser med minst 50 %, sett opp mot tidligere sammenlignbare tall.
2. Larvik kommune skal være et lavutslippssamfunn i 2050.
3. Larvik kommune som bedrift skal være klimanøytral innen 2025, uten kjøp av klimakvoter.
4. Larvik kommune skal forberedes og tilpasses kommende klimaendringer.

Samtlige av målene bygger opp under de nasjonale miljømålene. Som det fremkommer av årsrapporteringene for Larvik kommune har vi en lang vei å gå for å nå disse fire målene. Som det fremkommer av klimaregnskapet for Larvik kommune som samfunn har vi i perioden 2009-2022 redusert de direkte utslippene med 13 % (mål 1 og 2). For Larvik kommune som bedrift har vi i perioden 2018- 2023 redusert utslippene med 53 %, noe som betyr at vi fremdeles har en lang vei å gå før vi blir klimanøytrale (mål 3). Larvik kommune scorer bra på IF skadeforsikring sin undersøkelse om kommuners arbeid med klimatilpasning, som nr 3 av landets store kommuner i 2023¹⁰ (mål 4), fortsatt gjenstår det mye arbeid før vi kan si at klimarisiko og klimatilpasning er innarbeidet tilstrekkelig som en del av kommunens ordinære styringsrutiner.

Å redusere klimagassutslippene og tilpasse oss klimaendringene er ikke en oppgave kommunen alene kan løse. Det vil kreve at hele Larvikssamfunnet bidrar, og at det jobbes helhetlig og målrettet mot felles målsettinger innenfor blant annet areal, transport, forbruk og avfall. Dette fremkommer i [kunnskapsgrunnlaget](#) til gjeldende klima- og energiplan.

Selv om vi ikke vet hva som kommer har Norsk klimaservicesenter utarbeidet klimaprofiler for fylkeskommunene i Norge. For Vestfold, og dermed også Larvik, er det mest sannsynlig at det vil bli en økning i:

- ekstrem nedbør
- regnflom
- jord-, flom- og sørpeskred
- stormflo

Miljø og biologisk mangfold

I tillegg til å kutte klimagasser og å forberede oss på de endringene som kommer er det avgjørende at vi tar vare på det vi har, og da spesielt med tanke på naturmangfold i denne sammenhengen. Alle typer liv som finnes i naturen kan defineres som naturmangfold.

10

<https://kommunikasjon.ntb.no/pressemelding/18009741/stor-kartlegging-disse-norske-kommunene-er-best-forberedt-pa-ekstremvaer?publisherId=17846751&lang=no>

For naturmangfoldet i Larvik kommune kan dette bety at vi blant annet har fått og vil få:

- arter vil flytte på seg, endringer i adferdsmønster og næringskjeder (mer fremmede arter)
- økt forekomst av nye plante- og dyresykdommer
- forsterket avrenning av næringssalter, som igjen vil kunne øke planktonproduksjon
- utlekking av kjemikalier fra for eksempel gamle deponier
- økte temperaturer i vannet og endret vannføringer som igjen vil påvirke den økologiske statusen
- økt skogbrannfare

Som det fremkommer av [kunnskapsgrunnlaget](#) for kommende kommunedelplan for naturmangfold er de fire største truslene for naturmangfoldet i Larvik kommune er (1) arealendringer, (2) forurensing, (3) klimaendringer og (4) fremmede arter. Det er derfor avgjørende å se utfordringene, mulighetene og behovene beskrevet i dette dokumentet opp mot både vern av naturen, kutt av klimagassutslipp og tilpasning til klimaendringer.

Vann -og matsikkerhet

Som en betydelig produsent av grønnsaker har kommunen jordressurser, et gunstig klima og kompetanse som gjør den godt rustet til å utvikle løsninger for bærekraftig matproduksjon. Urbant landbruk er et effektivt virkemiddel for å styrke lokal matsikkerhet, redusere klimagassutslipp og øke samfunnets motstandsdyktighet.

Når det gjelder vannressursene i Larvik, er det imidlertid utfordringer knyttet til kvaliteten på vannforekomstene. Ifølge Vann-nett.no har kun 50 % av vannforekomstene i kommunen god eller svært god miljøtilstand¹¹, noe som er kritisk både for økosystemene og for bærekraftig landbruk. Dårlig vannkvalitet kan begrense både matproduksjonen og vannforsyningen, noe som understreker behovet for å forbedre vannforvaltningen.

For å sikre matsikkerhet og videreutvikle Larviks posisjon som en grønn kommune, er det avgjørende å kombinere kompetanse innen landbruk med tiltak for bedre vannkvalitet. Dette kan bidra til å sikre både produksjonsevnen og kvaliteten på lokale matvarer, samtidig som kommunen reduserer sin miljøpåvirkning.

Vern av natur og arealnøytralitet

For å oppnå målet om 30% vern av natur og 30% restaurering av natur er det behov for bevisst arealforvaltning og planlegging. Som planmyndighet er det viktig å følge opp og redusere tap av natur, naturverdier, naturmangfold og arter, samt legge til rette for

¹¹ Miljøtilstand vannforekomster i Larvik kommune:

Svært god - 14%

God - 36,7%

Moderat - 31,3%

Dårlig - 12%

Svært dårlig - 6%

(Kilde: Vann-nett.no - Larvik kommune, økologisk tilstand, alle overflatevann.)

naturrestaurering. Larvik fikk i 2023 midler fra forskningsrådet for å gjennomføre en storstilt planvask. Planvask handler om å gjennomgå og oppdatere de nesten 800 gamle reguleringsplanene i kommunen. Prosjektet fokuserer på å modernisere planverket slik at det er i tråd med dagens behov for klima- og naturvennlig utvikling. Dette kan bidra til bedre vern av naturområder og støtte opp om arealnøytralitet ved å tilbakeføre utdatert arealbruk til bevaringsformål, samt hindre ny utbygging i sårbare områder. Dette sikrer mer bærekraftig arealforvaltning i Larvik.

Sikkerhet og beredskap - vår robusthet

Utviklingen i det helhetlige utfordringsbildet gjør at vi må ta høyde for flere langvarige og mer sammensatte hendelser og kriser. Risiko 2024 belyser spesielt situasjonsforståelse, beskyttelse av kritisk infrastruktur og cybersikkerhet som strategiske risikoområder med særlig betydning for nasjonal sikkerhet. Situasjonsforståelse innebærer det å kartlegge virksomhetens verdier, avhengigheter og relevante trusler.

Beredskap mot natur -og menneskeskapte kriser

Globale konflikter og lokal uro

Et bredere og mer komplekst utfordringsbilde vil sette vår evne til å forsvare oss på prøve. En helhetlig tilnærming til nasjonal sikkerhet og forsvar innebærer at vi må styrke evnen til å tenke strategisk, langsiktig og på tvers av sektorer i sikkerhets- og beredskapsarbeidet.

Tillit og beredskap

Tillit er limet som holder samfunnet sammen. Tillit er avgjørende for sikkerhet og beredskap. Når samfunnet står overfor kriser, er samarbeid og koordinasjon på tvers av sektorer og nivåer helt nødvendig. I en tid med raske endringer, teknologisk utvikling, og potensielle sosiale spenninger, er det avgjørende å opprettholde og styrke tilliten. Det skaper et miljø hvor innbyggere føler seg trygge, er villige til å engasjere seg i samfunnet, og støtter kollektive beslutninger. Uten denne tilliten kan feilinformasjon og desinformasjon undergrave beredskapen, skape frykt og hindre nødvendige tiltak.

Helseberedskap

Helseberedskap i kommunen handler om å sikre at helse- og omsorgstjenestene fungerer effektivt under kriser som pandemier eller naturkatastrofer. Dette krever godt koordinerte beredskapsplaner der ansvar er tydelig fordelt blant helseaktører, som fastleger og lokale helseinstitusjoner. Samarbeid med regionale helseforetak, nabokommuner og andre nødetater er avgjørende for å kunne håndtere større kriser som krever ekstra ressurser.

Forebyggende arbeid, risikovurderinger og jevnlig øvelser er viktige for å sikre at Larvik er rustet til å håndtere krisesituasjoner. Fleksible løsninger for personell og utstyr, samt alternative behandlingssteder, bidrar til at kommunen kan opprettholde kritiske funksjoner selv i utfordrende situasjoner. Gjennom en helhetlig og robust tilnærming kan Larvik sikre at innbyggernes helsebehov ivaretas under kriser.

Teknologiske trusler og tiltak

Cybersikkerheten utfordres av stadig mer sofistikerte angrep, hvor både offentlige og private virksomheter i kommunen kan bli utsatt for manipulasjon og datainnbrudd. For å håndtere slike trusler er det nødvendig å styrke både teknologien og kompetansen lokalt. En sentral strategi er å implementere kunstig intelligens (KI) for å forbedre analyse og deteksjon av cyberangrep. Samtidig må brukere av kunstig intelligens-modeller være bevisst på sårbarheter i teknologien som kan utnyttes av trusselaktører. Dette setter krav til et høyt nivå av digital kompetanse i kommunen.

Larvik har behov for å skjerme sin kritiske infrastruktur fra innsyn og manipulasjon.

Teknologiske anskaffelser, spesielt de som involverer importerte produkter, må vurderes nøye for å unngå skjulte sårbarheter som kan bli utnyttet. Dette krever ikke bare teknisk ekspertise, men også en sikkerhetsorientert tilnærming til innkjøp og drift av kommunale systemer.

For å møte disse utfordringene bør Larvik styrke både utdannings- og opplæringstiltak innen IT-sikkerhet. Økt samarbeid med regionale utdanningsinstitusjoner og næringsliv vil være avgjørende for å bygge den nødvendige kompetansen som trengs for å beskytte kommunen mot et stadig mer kompleks og digitalisert trusselbilde.

Nasjonale føringer innen innsatsområdet

[Meld. St. 5 \(2023–2024\) En motstandsdyktig helseberedskap](#) fokuserer på å styrke Norges helseberedskap i møte med alvorlige trusler som pandemier, kriser og militære konflikter. Meldingen legger vekt på samarbeid mellom sivile og militære aktører, med mål om å bygge en robust helseberedskap som kan håndtere alt fra store sikkerhetstrusler til mer hverdagslige kriser. For å oppnå dette, må det legges til rette for bedre koordinering, deling av informasjon og felles øvelser på tvers av sektorene.

Meldingen peker på at en samlet innsats mellom helsemyndigheter, kommuner, forsvaret og andre relevante aktører er avgjørende for å kunne beskytte kritisk infrastruktur og opprettholde samfunnsfunksjoner i krisesituasjoner. Samarbeidet skal sikre at ressursene brukes effektivt, og at planer og prosedyrer er på plass for å takle kriser som kan utvikle seg raskt og uforutsigbart.

Meldingen understreker også betydningen av å ha et helhetlig nasjonalt forsvar som integrerer helseberedskap som en sentral del, både i fredstid og ved krise eller krig

[NSM: Risiko 2024: Nasjonal sikkerhet - et felles ansvar](#)

Demokratier er utsatt for sammensatt virkemiddelbruk som ligger under terskelen for væpnet konflikt. Det utgjør en stor utfordring. Spionasje mot statlige og private virksomheter, cyberoperasjoner, sikkerhetstruende oppkjøp, rekruttering av innsidere og påvirkningsoperasjoner mot befolkningen er bare noen av virkemidlene som må forhindres, avdekkes og håndteres hver eneste dag.

Risiko 2024 belyser spesielt situasjonsforståelse, beskyttelse av kritisk infrastruktur og cybersikkerhet som strategiske risikoområder med særlig betydning for nasjonal sikkerhet:

- Situasjonsforståelse: innebærer det å kartlegge virksomhetens verdier, avhengigheter og relevante trusler
- Kritisk infrastruktur: må skjermes mot innsyn og påvirkning. Både utenlandske oppkjøp og investeringer i norske selskaper og anskaffelser må i større grad sees i

sammenheng med nasjonal sikkerhet. Importert teknologi kan være utstyrt med skjulte bakdører eller sårbarheter som kan utnyttes

- Cybersikkerheten: i virksomheter og hos myndigheter utfordres det stadig av mer avanserte cyberoperasjoner. Kunstig intelligens må tas i bruk for å styrke analyse og avdekking av cyberoperasjoner. Samtidig må brukere av kunstig intelligens-modeller være bevisst på sårbarheter i teknologien som kan utnyttes av trusselaktører. Kunstig intelligens gjør fabrikkerte nyheter stadig mer troverdige. Kombinert med at desinformasjon kan spres på en helt annen skala enn tidligere, utfordres grunnmuren i demokratiske styresett.

[Ref Klimatiltak på resept, regjeringen.no, 11.12-23](#)

Skal vi løse helsekrisen, må vi løse klimakrisen. Er det noe pandemien har lært oss så er det at virus ikke respekterer grenser og det gjør heller ikke klimaendringene. Klima og pandemi har også det til felles at konsekvensene er katastrofale om vi ikke forebygger og setter inn tiltak.

[Meld. St. 16 \(2023–2024\) - Brann- og redningsvesenet](#)

Nærhet, lokalkunnskap og rask respons. Brann- og redningsvesenet er kommunens viktigste tekniske beredskapsressurs. Økt risiko for ekstremvær, flom og skogbranner krever tilpasning av beredskapsplaner og kapasiteter til å håndtere naturhendelser og naturkatastrofer. En større andel eldre og rask teknologisk utvikling er andre utviklingstrekk som kan gi nye utfordringer som brann- og redningsvesenet må håndtere.

[Meld. St. 5 \(2023–2024\) - En motstandsdyktig helseberedskap](#)

Forebygging og beredskap må gis økt prioritet. Vi må sikre en motstandsdyktig helseberedskap som har som formål å verne liv og helse.

[Meld. St. 21 \(2023–2024\) - Helhetlige forvaltningsplaner for de norske havområdene](#)

Tilrettelegge for verdiskaping gjennom bærekraftig bruk av havområdenes ressurser og økosystemtjenester og samtidig opprettholde økosystemenes struktur, virkemåte, produktivitet og naturmangfold

[EUs vanndirektiv / Vannforskriften](#)

Vanndirektivet og vannforskriften, forvaltet av NVE, har som mål å sikre bærekraftig bruk og god miljøtilstand i Norges vannforekomster. Direktivet setter rammer for å beskytte vannkvalitet i elver, innsjøer, kystvann og grunnvann. Vannforskriften krever at vannregioner lager forvaltningsplaner og tiltaksprogrammer for å oppnå eller opprettholde god økologisk og kjemisk tilstand i vannforekomstene.

[Meld. St. 26 \(2022–2023\) - Klima i endring – sammen for et klimarobust samfunn](#)

Naturbaserte løsninger for å løse samfunnsutfordringer gjennom naturlige prosesser og økosystem. Naturbaserte løsninger benytter kjente egenskaper ved naturen til å møte en utfordring, som å dempe flom eller overvann, stabilisere grunn og motvirke skred, samtidig som man ivaretar eller forbedrer forholdene for naturmangfoldet. Naturbaserte løsninger kan også gi en rekke andre positive tilleggseffekter for samfunnet, blant annet bedre luftkvalitet og muligheter for rekreasjon og sosiale møteplasser. Arealplanlegging legger rammene for bruk og vern av arealer og er dermed et viktig verktøy for å tilpasse natur og samfunn til et

klima i endring. Som lokal planmyndighet har kommunen ansvar for at arealene i kommunen forvaltes og utvikles på en måte som tåler og er tilpasset fremtidens klima.

[NOU 2023: 17 - Nå er det alvor](#)

Beredskapssystemet må tilpasses vår tids utfordringer for å kunne håndtere kriser i hele krisespekteret. Et robust beredskapssystem kjennetegnes først og fremst av motstandsdyktighet mot alle former for fare, i hele krisespekteret og så lenge situasjonen varer.

[Nasjonal trusselvurdering 2024](#)

Cyberoperasjoner, primært for informasjonsinnhenting, er en høyst aktuell trussel
Politisk motivert vold er vurdert som mulig

[NOU 2023: 14 - Forsvarskommisjonen av 2021: Forsvar for fred og frihet](#)

Et bredere og mer komplekst utfordringsbilde vil sette vår evne til å forsvare oss på prøve. Store deler av våre verdier, interesser og sårbarheter ligger i kystsonen og i havet. Forsvaret bør derfor i enda større grad innrettes mot økt evne til fellesoperasjoner i det maritime og kystnære. Det er behov for en maritim satsing som omfatter relevante kapasiteter fra hele Forsvaret.

Kriseforståelsen blant myndigheter og befolkning i Norge synes så langt i begrenset grad å reflektere det alvor vi nå står overfor. En helhetlig tilnærming til nasjonal sikkerhet og forsvar innebærer at vi må styrke evnen til å tenke strategisk, langsiktig og på tvers av sektorer i sikkerhets- og beredskapsarbeidet

[NOU 2024: 3 Felles innsats mot ekstremisme: Bedre vilkår for det forebyggende arbeidet](#)

Ekstremisme som aksept av og bruk av vold for å nå politiske, ideologiske eller religiøse mål, og ekstremisme som holdninger og handlinger som avviser demokrati og menneskerettigheter. Ekstremisme omfatter derfor ikke bare radikaliserings, voldelig ekstremisme og terror, men også holdninger og handlinger som kan undergrave demokratiet og menneskerettighetene. Helhetlig innsats og arbeid på feltet og forebygging av radikaliserings og ekstremisme er en oppgave for hele samfunnet.

Det anbefales strukturelle og organisatoriske tiltak for å bedre vilkårene for det forebyggende arbeidet. Videre anbefales kunnskaps- og kompetanseheving blant ulike aktører, bedre ivaretagelse av og medvirkningsmuligheter for utsatte grupper, samt skjerpet innsats for å styrke og fremme oppslutning om demokrati og menneskerettigheter både blant barn og voksne.

[Meld. St. 9 \(2022–2023\) - Nasjonal kontroll og digital motstandskraft for å ivareta nasjonal sikkerhet](#)

Så åpent som mulig, så sikkert som nødvendig. Kompetanse og kunnskap om risiko, trusler, sårbarheter og effektive mottiltak er en forutsetning for å kunne beskytte våre verdier mot uønskede hendelser.

[NOU 2023: 23](#)

[Helhetlig forvaltning av akvakultur for bærekraftig verdiskaping](#)

Næringen står overfor betydelige utfordringer knyttet til miljø, biosikkerhet og fiskevelferd. Sentrale utfordringer inkluderer både å sikre tilstrekkelig egnet areal til akvakultur og å utvikle effektive løsninger for bruk og fordeling av tilgjengelige arealer. Videre er det

avgjørende å sikre god biosikkerhet, god fiskevelferd og akseptabel miljøpåvirkning for å legge til rette for fortsatt vekst innen akvakultur. Et nytt, helhetlig forvaltningssystem for akvakultur må gi sterkere insentiver til bærekraftige valg som ivaretar biosikkerhet og miljø. Dette vil muliggjøre vekst i næringen også i framtiden.

[Meld. St. 29 \(2020–2021\) Helhetlig nasjonal plan for bevaring av viktige områder for marin natur](#) fokuserer på bevaring av marint naturmangfold som et sentralt virkemiddel for bærekraftig havøkonomi og langsiktig verdiskaping. Meldingen understreker at velfungerende marine økosystemer er nødvendige for å opprettholde en bærekraftig utnyttelse av havets ressurser. Den følger opp tidligere vedtak fra Stortinget og regjeringens internasjonale forpliktelser, blant annet mål om å verne 30 % av havområdene innen 2030. Meldingen påpeker at bevaringstiltak som marine verneområder ikke bare beskytter naturverdier, men også gir brede økonomiske fordeler som bedre fiskebestander, karbonlagring og motstandsdyktighet mot klimaendringer.

[Konsesjonsloven](#)

Konsesjonsloven regulerer erverv av fast eiendom og har betydning for klima, miljømessig bærekraft, naturvern og matsikkerhet. Loven krever at kjøp av landbrukseiendommer må godkjennes av myndighetene for å sikre at jordressurser brukes effektivt og i samsvar med miljøhensyn. Dette er viktig for å bevare biologisk mangfold og naturarealer. Videre skal konsesjonsloven bidra til å sikre langsiktig matproduksjon og opprettholde levende bygdesamfunn ved å hindre spekulasjon og oppkjøp som ikke ivaretar bærekraftige driftsformer.

[Jordlova](#)

Lov om jord (jordlova) fra 1995 regulerer bruk av landbruksarealer med sikte på bærekraftig drift, ivaretagelse av matproduksjon og miljøhensyn. Loven skal sikre at jordbruksarealer brukes effektivt og ikke går tapt til formål som ikke fremmer landbruk eller matsikkerhet. Bestemmelsene bidrar til å bevare biologisk mangfold og naturressurser ved å begrense omdisponering av dyrkbar mark og sikre at arealene forblir i drift. Dette er viktig for både miljømessig bærekraft og langsiktig matforsyning i Norge.

[Nytt jordvernrebrev 22. januar 2024](#)

gjør kommunene oppmerksom på det ansvaret de har for at Norge skal nå målet om å bygge ned mindre matjord.

[Meld. St. 11 \(2023–2024\) - Strategi for auka sjølvforsyning av jordbruksvarer og plan for opptrapping av inntektsmogleighetene i jordbruket](#)

Samfunnsoppdraget til jordbruket er å sikre Norges befolkning nok og trygg mat produsert på norske naturressurser, og slik bidra til arbeid, god ernæring og helse. Strategi for hvordan selvforsyningsgraden i Norge kan øke til opp mot 50 prosent, og hvordan trappe opp inntektsmulighetene for jordbruk.

[Helhetlig tiltaksplan for en ren og rik Oslofjord med et aktivt friluftsliv \(2021\)](#)

er en plan for å bedre vannkvaliteten, restaurere viktige naturverdier, fremme et aktivt friluftsliv og ivareta det biologiske mangfoldet i Oslofjorden.

Regionale føringer

Vestfold Fylkesting vedtok 12.12.23 sak 35/23 følgende:

“Arealnøytralitet og naturregnskap Vestfold fylkeskommune vil i det regionale planarbeidet prioritere arbeidet med målet om full arealnøytralitet i 2030. Fylkeskommunen vil videreutvikle arealregnskapet og fortsette arbeidet med kartlegging av artsmangfoldet i hele fylket. Arbeidet skjer i tett dialog med kommunene”.

[Regionalplan for vannforvaltning for Vestfold og Telemark 2022-2027](#)

Den oppdaterte regionale vannforvaltningsplanen for Vestfold og Telemark 2022-2027 fokuserer på å beskytte vannmiljøet og sikre god vannkvalitet i hele regionen. Planen inneholder konkrete tiltak for å redusere forurensning, forbedre avløpssystemer og tilrettelegge for bærekraftig bruk av vannressursene. Den inkluderer både overvåking av vannmiljøet og samarbeid på tvers av kommuner og sektorer for å oppnå målene.

Samarbeide i Larvik - den samskapende kommunen

Omstilling i samfunnet - en felles innsats

For Larvik kommune vil omstilling i både organisasjon og arbeidsform være avgjørende for å kunne møte utfordringene som beskrives i [perspektivmeldingen 2024](#). Med en aldrende befolkning, færre i arbeidsdyktig alder og økt etterspørsel etter både helsetjenester og grønne omstillinger, må kommunen tilpasse seg gjennom smartere bruk av ressurser, kompetanseheving og økt samarbeid på tvers av sektorer.

Teknologisk utvikling er en nøkkel for omstilling i Larvik, spesielt med tanke på de demografiske og økonomiske utfordringene kommunen står overfor. Med en aldrende befolkning og færre i arbeidslivet blir det nødvendig å øke bruken av helse- og velferdsteknologi for å kunne opprettholde forsvarlige tjenester. Dette krever også betydelig innsats for å bygge kompetanse, både for de som allerede jobber i sektoren og for fremtidens arbeidskraft. ...

Grønn omstilling og digitalisering krever felles innsats. Ved å videreutvikle samarbeid med næringslivet kan vi bidra til å utvikle og implementere bærekraftige teknologier, samtidig som kommunen kan jobbe smartere og mer effektivt med offentlige tjenester. Ved å styrke samarbeid lokalt og regionalt kan vi utnytte eksisterende ressurser bedre og sørge for at kompetanseutvikling skjer i tråd med de faktiske behovene i både offentlig sektor og næringslivet. Å samle ressurser og kunnskap på tvers av organisasjoner vil styrke både offentlig sektor og lokalsamfunnet, og sikre at teknologisk utvikling fører til reell verdiskaping og bærekraftig vekst i Larvik.

Omstilling i Larvik som organisasjon

Kommunen som organisasjon har videre behov for å gjennomføre omstillinger internt for å møte de nye kravene til effektivitet og tjenesteyting. Dette innebærer en fleksibel

organisasjonsstruktur som raskt kan tilpasse ressurser etter behov. Vi må satse på rett kompetanse for å realisere et nødvendig teknologiløft. Dette krever både økonomiske ressurser og målrettet arbeid med å utvikle ansattes ferdigheter. Vår [arbeidsgiverpolitikk](#) peker på hvordan dette kan gjøres strategisk og bærekraftig. Kommunes [temaplan for innovasjon og digitalisering](#) setter et ytterligere fokus på viktige satsinger som vil styrke omstillingsevnen i organisasjonen. En sentral prioritering er kompetanseheving, spesielt innen teknologi og endringsledelse. Dette er avgjørende for at ansatte skal kunne tilpasse seg nye arbeidsmetoder og teknologiske løsninger. Videre fremheves behovet for økonomiske ressurser til teknologiløftet som skal sikre effektivisering og bedre tjenester. Det understrekes at lederskap og tydelige mål er nødvendig for å sikre at denne omstillingen lykkes.

Gjennom en kombinert innsats for samarbeid og organisasjonsomstilling kan Larvik kommune stå bedre rustet til å håndtere både demografiske utfordringer, økt behov for kompetanse og de kravene som følger med en grønn omstilling. Dette vil bidra til å skape en bærekraftig utvikling og sikre at kommunen når sine langsiktige mål.

Samskaping

Kommunen har en variert befolkningssammensetning og møter demografiske utfordringer med en aldrende befolkning, lavere utdanningsnivå og sosiale ulikheter som må håndteres gjennom styrket lokalsamfunnsarbeid.

En viktig utfordring er å sikre at innbyggerne føler tilhørighet og deltar aktivt i samfunnet. Dette innebærer å bygge inkluderende fellesskap der alle har mulighet til å bidra og få innflytelse på utviklingen i sine nærmiljøer. Utenforskap og sosiale forskjeller kan svekke både samfunnsdeltakelsen og tilliten mellom innbyggerne. For å motvirke dette trenger Larvik å satse på å styrke innbyggerkraften ved å invitere til samskapende prosesser, hvor innbyggerne selv kan identifisere behov og være med på å utvikle løsninger.

Mulighetene ligger i å utnytte Larviks sterke sider, som et mangfoldig kulturliv og en voksende befolkning med mange unge tilflyttere. Ved å tilrettelegge for samskaping kan kommunen støtte lokalt initiativ, stimulere til sosial innovasjon og fremme utvikling av gode nærmiljøer. Dette krever en bevisst satsing på samarbeid mellom kommunen, frivilligheten, næringslivet og innbyggerne.

For å lykkes med dette, må Larvik tilrettelegge for effektive samarbeidsmodeller. Det handler om å utvikle nye måter å dele kunnskap og ressurser på tvers av sektorer, og om å skape arenaer for dialog og medvirkning. Gjennom et slikt samarbeid kan kommunen bidra til å styrke tilliten og engasjementet, noe som igjen vil bygge et mer robust og inkluderende lokalsamfunn.

Nasjonale føringer

[Meld. St. 30 \(2019–2020\) En innovativ offentlig sektor](#) fokuserer på hvordan samskaping kan brukes som en strategi for å løse komplekse samfunnsutfordringer. Meldingen legger vekt på at samarbeid mellom offentlig sektor, næringsliv, frivillighet og innbyggere kan bidra til å

utvikle innovative løsninger som bedre dekker behovene i samfunnet. Samskaping fremmer deling av kunnskap og ressurser på tvers av aktører, noe som skaper verdi og gir muligheter for å oppdage nye løsninger.

Meldingen understreker også viktigheten av klare samarbeidsmodeller og felles målsetninger for å lykkes med samskaping. Forankring i ledelsen, åpenhet, likeverdighet og tillit mellom partene er avgjørende for at slike prosesser skal gi resultater. Erfaringer fra prosjekter viser at når ulike miljøer møtes, øker sannsynligheten for å utvikle effektive løsninger som kan tas i bruk på tvers av sektorer

[Meld. St. 28 \(2020–2021\) Vår felles digitale grunnmur](#) stortingsmeldingen fokuserer på å bygge en robust digital infrastruktur som legger til rette for samarbeid på tvers av sektorer, regioner og mellom private og offentlige aktører. En sterk digital grunnmur er avgjørende for at kommuner, bedrifter og andre aktører kan jobbe sammen mot felles mål innenfor verdiskaping, bærekraft og samfunnsutvikling.